Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 6 АВГУСТ 1959 шу № 63 (2275) Мах 20 кеп.

Іажаш дика летаьб

2 эзар гектар сомий бешамаш я Кубанерча «Агроном» яхача совхоза. Хьабаьннаб хьалха кхачаш бола Іажаш. ХІара гектара тІара 150—200 центнер сом боал.

400 тонн гаргга эггара дикагІа бола Іажаш бахьийтаб совхозо Москве, Свердловске, Петрозаводске, Литве, кхычахьа.

Партийни тІахьожама формаш а наькъаш а тоаде

ХІара денна щерлуш боагІа семилетка кхоачашъяра лоаттабу къовсам. ВорхІ шера план ханал хьалха кхоачашъяра, коммунизм оттаяра советски халкъа беррига низ, дерригa творчески хьинар оарцагІдоахаш я Коммунистически парти.

XXI-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, социалистически демократи, дуккхача наьха инициативеи самодеятельностьи, мамогга дегІайоалаяра, общественни организацеша, берригача къахьегамхоша пачхахьалкхенна деча доале, боахама а культура а строительстве хьинарегІа дакъа лоацилга Іалашдара тІакхувш я парти.

Хьалхашка латтача кердача доккхийча декхараша дІадех партийни организацей, хІара коммуниста лоархІам а бехктокхам а лакхбелга, партена юкъера демократи шеръелга, парте болча наьха хьинар айделга. ХІара партийни организаце декхар да ший коллективе творчески къахьегама маэшшара а болх тоабергбола а гІулакхаш оттаделга, кхоачамбоацараш ловргдоаца гІулакх оттаделга.

Вахарца чІоаггІа бувзабенна, хоадам болаш, керттерча декхарашта тІаберзабаь хилча мара дика беркат доалаш хилац партийни болх. ЦК июньски Пленумо белгалдаьккхар, партийни организацей балхацара керттердар хІанз укх сахьате,— дика ка а йоалаш семилетка кхоачашъяра хоадам беш дола гІулакх из хиларах тарра, технически прогресса хьакъехьа парте XXI-ча съездо белгалъяьха планаш практически чакхъяхара тІехьа беш бола организаторски болх хилар. Технически прогресс бахьан лоаттабеча къовсаме дакъа лоацаргдолаш юкъеоза беза беррига советски къахьегамхой.

«ХІанз,— аьлар новкъоста Н. С. Хрущева Днепропетровски машиностроительни заводерча къахьегамхой митинге,— **халкъа боахама дерригача доакъошка технически прогресс яра хаьдда йола программа парте оттаьча хана, керттера декхар да XXI-ча съездо а ССКП ЦК июньски Пленумо а яь решенеш кхоачашъелга хІара предприяте, хІара стройке, хІара экономически районе вІаштІехьадоаккхилга. Деналца беш бола организаторски болх, тІайийца решенеш кхоачаш мишта ю тохкаш бола тІахьожам — гой цох тийша да хІанз ворхІ шера план толамца кхоачашъелга».**

Вай парти массаза а хиннай партеи правительстваи директиваш кхоачаш мишта ю тІахьожам оттабари уж кхоачашделга вІашагІдоллари Іалаьмате доккха гІулакх лоархІаш. ХІанз, тІагІертта коммунизм хьалъе вай доладеннача хана къаьстта чІоагІа лоархІам болаш гІулакх да тІайийца решенеш кхоачаш мишта ю тІахьожам оттабелга. Пачхахьалкхен, партийни, боахама организацей дерригача доакъошка партеи правительстваи решенеш кхоачашъяра беш бола тІахьожам чІоагІбе, ерригача партийни организацей керттера декхар а даь хьалхашка оттаде, де дезар чакх мишта доаккх тохкача тІахьожама дешаш, аьнна, тІахьийхад ЦК июньски Пленумо.

Къаьстта дукхагІа беркат доалаш хул лохехьара хьал, наха беш болча тІахьожамах. Ховш да, ССКП Уставо низ бола бокъо карлу производственнии торговии предприятешкарча первични партийни организацешта — администраце балха тІахьожам оттабе бокъо. Бакъда, мишта хила беза из тІахьожам яха дош Устава тІа белгалдаьккхадац, цудухьа цу шоай бокъонах дуккхача организацеша биззаь пайда эцац. ХІанзалца лелаяь тІахьожама организационни формаш кердача декхарашта кхоачам беш яц. Из гІулакх теркал а даь, ССКП Центральни Комитето соцам баьб производственнии торговии предприятей первични парторганизацешка администраце балха парторганизацеша тІахьожам оттабара йола бокъо лелаергйола комиссеш вІашагІйохкийла, аьнна. Боахама доал дара а партийни вахара боарами а ленински принципаш творчески лелаяр а дІахо дегІайоалаяр а шийца долаш ба ЦК соцам.

Партийни тІахьожама кердача формай хьакъехьа ССКП ЦК баь соцам чІоагІа могабеш тІайийцаб коммунисташа. ХІанз укх сахьате массанахьа а промышленни, транспортни, строительни, торгови организацешка, хІаьта иштта проектни организацешка, конструкторски бюрошка, заказаш кхоачащдеш йолча предприятей а стройкай а Іилма-тохкама институташка вІашагІйохкаш я первични партийни организацешка чуйоагІаш йола парторганизацеша администраце балха тІахьожам лоаттабара бокъо чакхъяхара йола комиссеш. Царех дуккхача комиссеша шоай болх дІаболабаьб. Комиссешта юкъе хорж цу балхах дикагІа кхеташ бола, принципиально чІоагІа, хьинар долаш, пачхахьалкхен а халкъа а хьашташ кІоаргга довзаш бола коммунисташ.

Тахан «Правда» тІа кепа теха арайьннай Москверча Ленинградерча, Сталинградерча, Омскерча, Фрунзерча, Таллинерча, Новосибирскерча, мехка кхыча городашкара предприятешкара администраце балха парторганизацешкара беш бола тІахьожам чакхбоахьа йола комиссеша духхьашха дІаболабаьча балхах йола материалаш. ЧІоагІа хьехам луш я цар хьалхара опыт. Цу опыто эггара хьалха тешал ду, парте Центральни Комитето белгалъяьха партийни тІахьожама эш-эшача тайпара ласташ а беркат доалаш а йола формаши наькъаши хиланза яргІйоацаш хилара, цар болх дикка тоабеш хилара, производства гІулакхаш дикагІ а кІоаргагІ а довза, организаторски болх тоабе, цар торо луш хилара. ТІахьожама комиссей балхо предприятей болх дийнбу, критикеи самокритикеи йоаржаяра гІоду, кхоачамбоацараш гучадаха а уж юкъера дІадаха а, тІа-тІа керда резерваш юкъе йоалаяра цухьал мел лелхар новкъара дІадаккха новкъостал ду.

Партийни организацешта тІалатта декхар да партийни тІахьожама ерригача формаех бизза а нийса а пайда эцилга, комиссей балха цаиман лостам телаш хулга, цар инициативеи самодеятельностьи мамогга хьаллоацаш хулга. Комиссей керттера декхар да продукци геттара дика а йолаш предприяте массе тайпа а производственни заданеш, пачхахьалкхен заказаш, поставкаш ший ханнахьа кхоачашъяра цаиман тІахьожам лоаттабелга, технически прогресс бахьан долаш къовсам лоаттабелга, берригача болхлоша а пачхахьалкхен дисциплина телха ца еш чІоагІа лелаяра бІаргкхоабаш хулга, местничествои консерватизми лелаера-ращца къовсам лоаттабелга. Цу гІулакхи йоккхий бокъонаш а торонаш а йолаш я уж комиссеш. Цу бокъонехи торонехи эца ха а ховш пайда эца беза.

Партийни организацеш декхарийла я комиссей болх чІоагІа бехктокхаме, гІулакхаца, хаьдда леларгболаш цу деша йоакхо еш хила. ТІахьожама керттердар — бокъонца чакхдоаккха гІулакх, партийни решенеш кхоачашъяра тІехьа хьинаре, принципиальни къовсам лоаттабелга, кхоачамбоацараш дІадоахилга да. Кхоачаще оттадаьр кхоачашдаьдий тохкилга — решенеш кхоачашъелга вІаштІехьадаккха деза яхилга да эггара хьалха. ХІа аьнна уж хьахила долалушшехь а, сомца а долийташ, дІадаха деза кхоачамбоацараш.

Администраце балха парторганизацеша беш бола тІахьожам чакхбоахача комиссей болх — из лохехьара хьалбоала тІахьожам ба, дуккхача наха дакъа лоацаш хиларца кхоачамбоацаращца лоаттабеча къовсама беррига къахьегамхой, профсоюзни а комсомольски а актив, болхлой, специалисташ юкъеозарца, общественни тІахьожама кхыча формашца айхха бувзабенна хиларца ба цун низ.

Моттигашкара партийни органаш декхарийла я предприятей балха тІахьожам оттабара гІулакхъ первични партийни организацешта новкъостал де, комиссей гІулакх мамогга хьаллоацаш хила, цар замечанештеи предложенештеи духьал тувсача бюрократически гІулакхашта хаьдда духьал ювда, комиссеш гІалатех лорае. ХІаьта а тІахьожама комиссеш вІашагІйохкача хана а цар балхаца а цу комиссех йола Положени телхаеш моттигаш нийсъеннай, цу комиссей декхараш, бокъонаш, царна тІадожар бокъонца Положене тІа белгалдаь доллащехь а. Моттигаш я комиссей цхьаьцца бола членаш администрацей гІулакх шоай бе долла гІерташ, цунца единоначале принцип телха а ещ, цар шоашкара распоряженеш телаш. Вокх оагІорахьара аьлча, цхьаьцца болча боахама кулгалхоца йоаггІача тайпара комиссей предложенеш теркал а яц, шаи ханнахьа даха деза гІулакхаш чакх а дахац. Партийни комитеташеи партийни организацешеи ла йиш йолаш гІулакх дац из. Комиссештеи администрацеми юкъера гІулакхаш къулбаца санна нийсдеш хила деза единолични распорядительни доали лохехьара беча тІахьожама тайп-тайпара формаши наькъаши вІашгтардалийтара хьакъехьа Ленина баьча хьехамца.

Цхьаьцца йола комиссеш шоай балхаца къаьстта хила безам болаш хиларах лорае еза уж комиссеш. Дицдалийта йиш яц, комиссеш, парторганизацешца нийсса, ше къаьстта болх беш йола контрольни орган йоацилга. Уж я ССКП Уставо шоашта енна администраце балха тІахьожам лоаттабара йола бокъонаш первични организацеша чакхйоахаш йолча организационни формех цхьа форма.

Лохехьара беш бола тІахьожам — из да ворхІ шера план кхоачашъяра тІехьа лоаттабеча къовсам тІа партийни организацешта карара низ бола герз, балхацарча кхоачамобацарашта, консерватизманна, рутинана, местничествонна, пачхахьалкхен дисциплина телхаяра духьалара тешамегІа дола молха. Из низ бола герз иреи хІа аьнначa метте массаза а кийчеи хулга де деза. ТІахьожама комиссей болх даиман шоай терказе лоаттабеш, дика инициатива хьаллоацаш, кхоачамбоацараш дІадоахаш, дика опыт Іомаеш а йоаржаеш а хила еза партийни организацеш. ТІахьожами де дезар кхоачаш мишта ду тохкилгеи нийса чакхдаккхаре новкъостал дергда XXI-ча съездои ССКП ЦК июньски Пленумои декхараш кхоачашдеш хиларца.

3 августа арадаьннача «Правда» передовой

ВЕНА. Кагийрхойи студентийи Дерригдунен VII фестивале. Къона хьехархой вІашагІкхетар. № 11 йолча Красноярскерча юкъерча школера хьехархо Е. Г. Ротанова (юккъе латтар) значок луш йоалл Румынера енача хьехархочоа Текле Вучи яхачоа.

ТАСС специальни фотокорреспондент **В. Соболева сурт.**

Москве Дунен халкъий кинофестивале дакъа лоацарашка

Советски правительствогара дІайха моаршал хоатт аз Советски Союза столице—Москве Дунен халкъий кинофестивале гулбеннача Дунен дуккхача мехкий киноискусства деятелашка.

Тха мехка дика кхетадеш да культура хьакъехьа доттагІален бувзами дика гІулакхаши дегІадоаладаро, культура карагІдаьннараш дукхагІа вІаши довзийтаро тайп-тайпарча мехкий халкъаш вІаши дикагІа довзийта а машара гІулакх чІоагІдеш лоаттабеча къовсаме уж вІашагІтоха а новкъостал делга.

Искусства массаболча тайпай прогрессивни деятелаш адамий дикагІа йола уйлаш бахьан тІагІертта къовсам лоаттабеш а хиннаб, хІанз лоаттабеш а ба. Дунен тІа дахача дерригача халкъий доттагІлени уж машаре дахареи гІулакхаш котдаха киноискусства йолча къаьстача тороний мах баь варгвац.

Вай хана кино искусствошта юкъе эггара лоархІам болашагІеи эггара дукхагІа нахага дІакхоачашагІеи йола искусство а хинна дІаэттад, хІана аьлча миллионаш болча наьха уйлашка дІакхоачиз, цар хьаькъали доги кІоаргга ай а деш. Киноискусство хьаькъала боккха низ а халкъаш вІаши гаргаозара доккха гІулакх а хинна дІаэттай.

Вахара бокъдолчох йиза, адамий дикагІа йола кхоане бахьан лоаттабеча къовсаме царна новкъостал ду киноискусства бокъонца йола художественни произведенеш дерригача дунен тІа наха чІоагІа езаш тІайийю. Машари адамий прогресси бахьан лоаттабеча къовсаме киноискусства берригача деятелий низ дІахо а вІашагІтохаш гІулакх долда Московски кинофестивало.

Дунен халкъий кинофестивале дакъа лоацараша, хІаьта царга гІолла киноискусства берригача деятелаша а цу беркатерча гІулакха тІехь дика толамаш дахар лов сона.

1959 шера 3 августе.

Н. ХРУЩЕВ.

Н. С. Хрущев США-еи Дуайт Д. Эйзенхауэр СССР-еи гІоргхиларах

ВІашагІкхийттача Штатий президента СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев 1959 шера сентябрь бетта официальни визитах ВІашагІкхийттача Штаташка хьийхав. Н. С. Хрущев раьза хиннав ше хьийхача ваха.

Укх шера, цул тІехьагІа, гурахьа официальни визитах СССР-е Н. С. Хрущевс хьийха президент а раьза хилар вайцига ва.

Н. С. Хрущевс Вашингтоне шиъ е кхоъ ди доаккхаргда, хІаьта ВІашагІкхийттача Штатий мехкаца хьожаш итт ди а доаккхаргда.

Шинна а оагІонна пайданна долча дешай хьакъехьа дагабовла торо хулийтаргйолаш официальни доаца къамаьлаш хургда цун президентаца.

ВІашагІкхийттача Штаташка хьожаш Н. С. Хрущева йиш хургья мохк а, халкъ а, цун вахар а шийна бІаргаго.

Президент Эйзенхауэр Москве воагІаргва, хІаьта цо иштта массехк ди а доаккхаргда Советски Союзага хьожаш. Иштта хьожаш йиш хургья цун шинна а оагІонна пайданна долча гІулакхий хьакъехьа СССР-а Министрий Совета Председательца официальни доаца къамаьлаш де.

Советски Союзага хьожаш президента Эйзенхауэра а иштта йиш хургья мохк а, халкъ, а цун вахар а шийнна бІаргаго.

Шаккъе а правительство тешаш я хургйолча цу визиташа США-и СССР-и вІаши юашйла дикагІа йовзийтара а машара гІулакха а новкъостал дергхиларах.

США ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ Р. НИКСОН МОСКВЕРА ДІАВАХАР

Советски Союзе итт ди даьккхачул тІехьагІа 2 августе Москвера Варшаве дІавахар Америка ВІашагІкхийттача Штатий вице-президент Ричард М. Никсон, сесаги шийца баьхкараши шийца а болаш.

США-и СССР-еи пачхахьалкхен байракхашца хозъяьча Внуковски аэродроме США вице-президент накъавоаккхаш хилар СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Ф. Р. Козлов, СССР-а Лакхехьарча Совета Союза Совета председатель П. П. Лобанов, кхыбараш а.

Аэродроме Ф. Р. Козловеи Р. Никсонеи къамаьлаш дир.

(ТАСС).

ССКП ОБКОМЕ

ССКП обкоме юрта боахама дешаш дувцаш парте юртий райкомий секретарий, райисполкомий председателий, дуккхача республикански организацей хьалхле лелаерий совещани хилар.

Совещане хиннараша ладийгІар ССКП обкома секретара нов. Сагаевс укх шера юрта боахама балхаш леладарахи юрта боахама продукташ кийчъяра пачхахьалкхен план кхоачашъярахи лаьца яьча докладага.

Республикерча совхозашеи колхозашеи дукхагІа дола ка бола ялат чуийца даьккхад, гурахьа ялат дІаде лаьтта оахаш, зяьб еш, гІожа доакъар кийчдеш, мошача доакъарех силос йоллаш, баьца дааргаш чуэцаш, иштта кх. д. балхаш деш да. Дика вІаштІехьа даьха ду уж беррига тІехьатетта йиш йоаца балхаш Сунженски, Наурски, Шелковской, Карталински районашка. ХІаьта Наьсарен, Урус-Мартановски, Шаьла, Ачхой-Мартановски районий дуккха боахамаш тІехьадисад цу балхашта. Юрта боахама хьалхле лелаярах чІоагІа критика йир Наьсарени Урус-Мартановскии районий партийни комитеташтеи моттигерча Советий исполкомаштеи.

Совещане къамаьлаш дир ССКП МагІалбикерча горкома секретара нов. Аванесовс, парте Наьсарен райкома секретара нов. Тумгаевс, Урус-Мартановски райисполкома председатела нов. Эрбиевс, кхычар а.

Республика юрта боахама министра заместитела нов. Папенкос доклад йир гурахьа ялат дІадерах йолча агротехника хьакъехьа.

Совещане болх йистебоаккхаш, ССКП обкома секретара нов. Чахкиевс аьлар, укх шерара беррига юрта боахама балхаш толамца чакхдаха а юрта боахама продукташ кийчъяра план ханал хьалха кхоачашъе а партийни организацеша колхозникаш, совхозийи РТС-ийи болхлой оарцагІа боахаргхилар тешаме да. Коммунистий, колхозийи, совхозийи берригача къахьегамхой декхар да — республика юрта боахам дІахо а лакхбеш лоаттабеча къовсаме керда толамаш дахарца хургйолча ССКП ЦК-а Пленума накъъабахар.

Совещане балха юкъе дакъа лоацаш хилар республика Министрий Совета председатель нов. Гайрбеков, парте обкома секретараш нн. Фоменко, Апряткин, кхыбараш а.

Совещане хиннараш Грозненски РТС-ага хьажа баха хилар. Цига царна бІарга дайр ка бола ялат чуэцаш йола комбайн хьажбІаш чуэцаргйолаш юха мишта тоаю.

Мехкдаьтта а газ а планал совгІа

Нохч-ГІалгІайчен нефтяникий дІабахача бетта толамаш гІадвугаш да: республика ерригача участкашка «Іаьржа дошув» даккхарах йола июль бетта план тІехкхоачашъяьй.

Хьалха а санна яхьа юкъе хьалхара моттиг лоац «Малгобекнефта» Ленина орден йолча цхьоалагІча промысла коллективо. Июль бетта планах доагІачул цаІ ах дукхагІа коача доагам деннад цо Даьхенна. 18 процент дукхагІа бетта йоагІа план кхоачашъяьй Правобережнерча промысленникаша.

Доаккхаш долча мехкдаьтта дукхалга диллача республике хьалхара моттиг лаьцар эггара къонагІа, чехка дегІайоагІаш йолча «Сунжанефта» промысла. Соахка цу хана хинначул укх шера 37 процент дукхагІа «Іаьржа дошув» даьккхар сунженцаша.

Сунженцаша иштта толамаш даьхача, «Октябрьнефта» шоллагІча промысла эксплуатационникашка цхьаккха керда скважина кхачанзар бурув деттачара. Цхьабаккъда иштта гІулакх этта доллашехьа а, дІадахача шерачул 5 процент дукхагІа мехкдаьтта даьккхар цар. Из толам баьккхаб цар къаьнарча скважинашка хьаькъалца болх барах, технологически процесс дикагІа тоярах, керда техника юкъейоалаярах, промыслана диспетчеризаци ярах.

Газ йоаккхаш дикагІа дола хьокхамаш даьхад гудермесски нефтяникаша: бетта йоагІа план 137,8 процент кхоачашъяьй цар.

Мехкдаьттеи гази йоаккхача промышленноста ерригача управлене гІолла июль беттара план мехкдаьтта доаккхача 5,7 процент, хІаьта газ йоаккхача 7,8 процент тІехкхоачашъяьй.

Дика толамаш

Лаккха лоам улл Первомайски районера Асламбек Шерипова цІерагІа йола колхоз. Дукха йоачан латтар бахьан долаш халонаш духьалъэттаяле а ялаташ дика хьувкъадара дика гІулакхаш де карагІдаьлар колхозникашта. Екхан этта цхьаккха ди пайда ца эцаш тІех ца доалийташ, ерригa торонаш оарцагІа а яьха районе эггара хьалхагІа ялаташта гІулакх даь яьлар колхоз. Эггара хьалха болабелар уж дика хьийкъа ялат чуэца а. Цу бехктокхамерча гІулакхага дика кийчбелар комбайнераш а тракториcташ а, шофераш а. Кхашка а аргІе а коммунисташеи комсомольцашеи колхозникашца беседаш а йир лекцеш а йийшар. Семилетка сийлахь-доккхийча декхарех а ССКП ЦК июньски Пленума даьча Кхайкаралах а кхетабир цар къахьегамхой. Бокккхача лоархІаме яр ялат чуэца доладалалехьа колхозе вІаштІехьаяьккха гойтара агитаци а колхоза комсомольцаша денна арахецаш хинна къахьегама листокаш а.

Массарел хьалхагІа ялат хьакха волавелар комбайнер Хаматханов Іаьла. Хьалхарча дийнахь денз балха сухал бе ваьлар из. Цул тІехьа ца вусаш болх бора Хаматханов Макшарипа а. Ялат чуэца йолаеннача хьалхарча деношка пачхахьалкхен амбарашка дІаэзар колхозо планах укх шера дохка деза дерригa ялат.

Ялаташ чуэцача хана денна гучабувлар дика къахьегаш бола болхлой. Масала, трактористаш Щицкиев, Цуров, Шаухалов. Цар денна 150—200 процент нормаш кхоачашйора, денна 20—25 тонн ялат дІаозаш комбайнашта гІулакх дора шофераша Котиев Асхьабеи Илиев Ахьмадеи.

Колхозникий балха тешалду укх масало: Льянов Султана дІадахача ах шера 550 къахьегама ди даьккхад, цул дукха тІехьависавац Цицкиев Муса а. Ужжамо бола дика болхлой ба дукхагІа бола колхозникаш. Дуккха а колхозникаш района Сийлен доска тІара моттиг дІалаьца ба. Царна юкъе бІарго йиш я колхозник Ахриев Рашит, жа Іу Чаниев ІабдулХалакъ, иштта кхыбараш.

Гудермесски района юрта боахамерча къахьегамхошкара хьокхам а ийца массехк ди хьалха ялат чуийца яьннай Асламбек Шерипова цІерагІа йола колхоз. Дика дІахьу укхаза доакъар кийчдара а гурахьа дІадувча ялаташтеи зябаи лаьтташ ахара а балхаш.

А. АУШЕВ.

МАШИННАЬКЪА ТРАНСПОРТА БОЛХЛОШТА СССР ОРДЕНАШИ МЕДАЛАШИ ЯЛАР

Машиннаькъа транспорт дегІайоалаеча толамаш дахарах СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума 1959 шера 1-ча августа Указах хьожаяьй:

Нохч-ГІалгІай АССР гІолла

ЛЕНИНА ОРДЕН

1. **Макаров Алексей Антоновича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Гудермеса локомотивни депо слесара.

2. **Нефедов Николай Петровича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грознерча локомотивни депо машиниста-инструктора.

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

1. **Кичик Иван Петровича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски отделене начальника.

2. **Макаров Михаил Кузьмича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Гудермесерча станце маневрови диспетчера.

3. **Мезенцев Николай Ивановича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски отделенен вагонни отделерча вагонний осмотрщика.

4. **Савинова Анастасия Федоровнайна** — Орджоникидзевски машиннаькъа Артезиански дистанце путевой обходчика.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

1. **Герасимчук Александра Прокофьевича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грознен вагонни депо парторганизаце секретара.

2. **Латышев Иван Григорьевича**— Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски кондукторски резерва керттерча кондуктора.

3. **Попов Алексей Григорьевича**— Орджоникидзевски машиннаькъа Грознерча станце башмачника.

4. **Рогожин Иван Прохоровича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Гудермесски дистанце керттерча путевой болхлочоа.

5. **Рычкова Евстолия Дмитриевнайна** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски отделенен дежурнена.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Проценко Николай Васильевича— Орджоникидзевски машиннаькъа Грознен локомотивни депо слесара.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

1. **Довгань Илья Антоновича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски отделенен Улан-Холл станце дежурнена.

2. **Лечхаджиев Абдула Вахийна**— Орджоникидзевски машиннаькъа Гудермесски машиннаькъа дистанце ниста помощника.

3. **Наурбиев Султана Зоврбика**— Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски отделене станце запасной дежурнена.

4. **Пилипчук Василий Ивановича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Кизлярски дистанце сигнализацеи связеи монтера.

(ТАСС).

Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене предприятей дикагІа болча болхлошта Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Къахьегама доккхий толамаш дахарах а машиннаькъахой Ерригсоюзни ди дездар бахьан долаш а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла машиннаькъа Грозненски отделене укх болхлошта:

Албогачиев Іаддалий Юсупа — Наьсарен станце воккхагІа волча стрелочника.

Абиин Кирилл Ивановича — Каргинская яхача станце сигналиста.

Авдиев Юнуса — Самашкински станце грузчика.

Айрапетов Владимир Борисовича— Грознен локомотивни депо локомотива машиниста.

Болотов Петр Федоровича — Ермоловски станце станцерча дежурнена.

Балезин Юрий Борисовича — Гудермесски кондукторски резерва керттерача кондуктора.

Васильченко Мария Николаевнайна — Червленни яхача станце сигналиста.

Демиденко Евдокия Степановнайна — Грозне станце лаккхерча стрелочника.

Козлитин Иосиф Васильевича — машиннаькъа Гудермесски дистанце наькъа обходчика.

Кравченко Владимир Васильевича — Грозненски дистанцеи, сигнализацеи, связеи электромеханика.

Кузнецова Зоя Митрафановнайна — Серноводск яхача станце станцерча дежурнена.

Мусханова Усаира Мусхановича— Аргун яхача станце сигналиста.

Манник Александр Никифоровича — машиннаькъа Грозненски отделене дежурнена.

Полиенко Иван Титовича — Грозненски кондукторски резерва мухь кхухьача поездий воккхагІа волча кондуктора.

Петров Иван Михайловича — технически хьажара Грозненски пункта вагонни осмотрщика.

Тебиев Хадзмат Тапскоевича — Плиево яхача станце станцерча дежурнена.

Устраханов ХІарона — машиннаькъа Грозненски дистанце-бригадира.

Штох Владимир Матвеевича — Гудермесерча локомотивни депо тепловоза машиниста.

Шуваева Мария Дмитриевнайна— Слепцовская яхача станце йоккхагІа йолча стрелочника.

Скуровский Григорий Ивановича— Гудермес яхача станце поездаш вІашагІъеххачоа.

Киданов Василий Ивановича — вагонни отдела цистернай промывальщика.

Пинчук Алексей Федоровича — вагонни отдела цистернай промывальщика.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель. А. В. ТЕПСАЕВ,

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь. М. КОМАРОВ,

г. Грозни 29 июль. 1959 ш.

Партийни организацешта дика новкъостал ду

ССКП XXI съездо белгалдаьккхича тайпара шерра коммунизм хьалъяра наькъа тIа даьхнад советски халкъ. Цу эггара бакъ йолча обществага довлара дика дегIаена материально-технически база а, хIаьта лаккарча боарамера кхетам бола нах а хила беза. Цу даькъе боккха лоархIам болаш ба боаггIача тайпара лелабеш бола культурно - просветительни болх.

Тха районе дукха культпросветучрежденеш я — 2 культура ЦIа, 18 клуб, 21 библиотека, 12 стационарни киноустановка, 2 кинопередвижка, иштта кхыяраш. ВорхI шера чухь кхы дукхагIа хилийта лаьрхIа а я уж учрежденеш. 40-нел дукхагIа художественни самодеятельноста коллективаш я районе болх беш, хIаьта царца дакъа лоацаш 600-нел совгIа саг а ва.

ДукхагIа йолча клубашка, библиотекашка болх беш дика говзал йола, из болх дукха безаш а шоай болх дика вIашагIболла ховш а бола болхлой ба.

Къаьстта теркам тIабахийтаб хIанз культпросветучрежденеша ССКП XXI съездеи ССКП ЦК июньски Пленумеи исторически решенеш наха дIайовзийтара. Клубашка, библиотекашка, цIеча уголокашка коммунистически партеи Советски правительствони политиках, вай боахами культуреи дегIадоаладара даьхача толамех, семилетка хьалхарча шера производственни коллективаша кхоачащдеча социалистически декхарех къахьегамхой дIакхетабеш бола болх лелабу.

ДукхагIа йолча юрташкарча клубаша дика лелабу колхозникашцареи совхоза болхлошцареи культурно-кхетама болх, ханал хьалха ворхI шера план кхоачашъяра уж оарцагIа боахаш партийни организацештеи колхозийи совхозийи кулгалхоштеи доккха новкъостал ду.

Первомайская яхача станица клубе каст-каста лекцеши докладаши еш. ТIехьарча хана цу юртарча колхозникаша ладийгIад «ССКП ЦК июньски Пленума постановлени — семилетка ханал хьалха кхоачашъяра советски халкъо лоаттабеча къовсаме йоккха программа я», «Советски нах коммунизм хьалъеш ба», «Лаьттара гIетта космосе вахар» яхача темаех йолча лекцешка. Бахача наха лекцеши докладаши ешара балхаца дакъа лоац колхоза кулгалхоша, юрта боахама специалисташа, хьехархоша, лорашa, района организацей болхлоша.

Сакъердаме а пайдане а яр дукха ха йоацаш колхоза шурий-товарни ферма бригадира нов. Чернявске клубе яь «Мишта кхоачащду тха фермо 1959 шера дукха хьайбай продукташ яхара социалистически декхараш» яха доклад.

Первомайски клуб — колхозникий дукха еза моттиг я. Цига цар дика салоI, кинокартинашка, художественни самодеятельноста концерташка хьеж. Клубе каст-каста тематически вечераш, книжкаш дешархой конференцеш хул.

Дукха къахьийгад клуба заведующе Маркина Зинаидаси, клуба художественни кулгалхо волча Шагаев вIашеи иштта дика клуба болх тоабара. Уж каста-каста бIаргаго йиш я кхашкарча бригадашка, шурий-товарни ферме, отгонни даьгIенашка. Дика лел клубе вIашагIъеллача агитбригада болх а. «Новый быт», «Аргун» яхача колхозий Грозненски шурий-товарни совхоза кхашкара болхлой болча массехказза хиннай из бригада.

Дика вIашагIбелла ба Грозненски шурий-товарни совхоза клубе а культурно - кхетама болх. Клубе каст-каста тематически вечераш хул. Сакъердаме хилар клубе «ДIахо совхоза хьайбай боахам айбарах» яхача темах йола вечер. Вечере гулбеннабар хьайбай боахама болхлой. ССКП XXI-ча съездо хьайбаш леладераште хьалхашка оттадаьча декхарех лаьца доклад йир вечере совхоза керттерча зоотехника нов. Шопина. Шоай балха опыт ювцаш къамаьлаш дир вечере совхоза дикагIа болча чабанаша, доаркаша, иштта кхыбараша. Цул тIехьагIа хоза концерт а оттадир вечере гулбенараште.

Колхозий, совхозий предприятей балхашца айхха бувзам болаш лелабу шоай болх районерча дукхагIа йолча клубашкеи библиотекашкеи. Царех я № 1 йола шурий совхоз (клуба заведующи Долженко), «Правобережное» яха мехкдаьтта промыслови управлени (клуба заведующи нов. Ахмадов), Горячеисточненски совхоз (клуба заведующи нов. Мамедова) иштта кхыяраш а. Цу клубашка дика вIашагIъеллай гойтара агитаци, дика лел художественни самодеятельноста кружокий болх.

Дукххача клубашка юртбоахама уголокаш я, цига юртбоахама специалисташа консультацеш тел.

Культурно - просветительни учрежденеша къахьегамхой коммунистически хьисапе кхетабара, цар культура лакхъяра, цар къахьегамеи политическии хьинар айдара болх боаггIача тайпара дIабахьара хадданза цу учрежденешта новкъостал де а цар балхага хьажа а декхарийла я партийни организацеши советски органаши. Районерча дукхагIа йолча партийни организацеша дика кулгал ду цу учрежденей балха. Цхьабакъда цхьайолча парторганизацешеи юртсоветашеи цу гIулакха йоагIача тайпара терко йиц. Царех я Алхан - Калински юртсовет (председатель нов. Голосов). Клубеи библиотекеи балхах дола дешаш каст-каста увттаду юртсовета исполкома заседанешка дувца, хIаьта цу дешаех решенеш ю. Цхьабакъда уж решенеш кхоачашъяц. Цудухьа дукха кхоачамбоацараш хул юртарча клуба балхаца, хIаьта клубо наха юкъе кхетама болх бе парторганизацена новкъостал а дац.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
ССКП Грозненски райкома агитацеи порпагандаи отдела заведующий,

Надтеречни районерча «Гвардейски» совхозе дуга леладеш бригада я. 44 сагах латтача цу бригада кулгалдеш ва совхоза парторганизаце секретара заместитель нов. Ли Сан Су.

— Тха бригадо леладеш 42 гектар дуга да,— йоах цо.— Царех хIара гектара тIара 40 центнер дуга дакха, аьнна дош деннад оаха.

Къаьстта дика болх беш ба цу бригадера Ким Ван Чун, Б. Цой, Пан Чан Гьен, Н. Цой, А. Угай, Ю. Ли. Цар денна 150—200 процент кхоачашъю балха нормаш.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) А. Угай, Н. Цой, Ю. Ли, В. Ким дуга кхай тIа болх беш боахк.

С. Шерипова сурт а текст а.

Къахьегамхошта дукхагIа кога гIирс

Партеи правительствоси бахача наха эша товараш дукхагIа хилийтара промыслови кооперацена хьалхашка оттадаь сий дола декхараш кхета а цеш хьинаре къахьег «Обувщик» яхача артела коллективо.

Къахьегамхой хьашташ дикагIа кхоачащдара кога бувхача гIирса ремонт еш кхы а приемни пункташ хьайийллай артело. Уж я Калинина цIерагIча поселке, «Красный молот» яхача завода коа, Центральни рынке, Кердача Алде, Ермоловски станице. Дика мастераш ба цига болх беш.

Артеле чуйоагIаш 40 мастерской я, саг ше тIа а волаш кога бувхача гIирса зIамига ремонт еш, хIаьта капитальнии среднии ремонт конвейераца ю, хIара сменах 150 пара ара а хецаш. Керда кога бувха гIирс хьабеча цехо денна 200 пара арахец.

ССКП ЦК июньски Пленума Кхайкарало дегаш гIоздаьхача кога бувха гIирс беча болхлоша семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа къовсам лоаттабу. ВорхI бетта план ханал хьалха кхоачаш а я ь планал совгIа 1700 пара керда кога бувха гIирс арахийцаб цар, къахьегама овсарал 2,2 процент лакхъяьй, продукце мах лохбарца 205 эзар сом пайда беннаб. Артеле белгалъяьннай коммунистически къахьегама бригада, аьнна цIи лелаеш йола заготовщикий бригада. Укхаза болх беча заготовщица Зазиянца хIара бетта 300 процент кхоачашъю балха план, цул а тIехъяьннай заготовщица Петрова. Цо 400 процент кхоачашъю план. Цар производственни болх санна дика бу общественни болх а. Бригадера цхьабола болхлой сайранна школе цешаш ба.

Шоайла яхье а баьнна къахьегаш ба кога бувхача гIирса ремонт еш бола мастераш Лоскобойников, Кондратенко, иштта кхыбараш а. Цар сменах йола заданеш 250—300 процент кхоачашъю. Шишша норма кхоачашъю подметкаш тохаш волча мастера нов. Находжиевс, дика къахьег массаза а балха нормаш 150 процент кхоачашъеча керда кога бувха гIирс тегача Алагирев Шепас, иштта кхычар.

II квартале республика промыслови кооперацe артелашта юкъе хиннача социалистически яхье дика толамаш дахарах Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета карара-кара тела ЦIе байрахх а ахчан совгIат а деннад артела коллектива.

Семилетка хьалхарча шера план 5 декабрга кхоачашъе а планал совгIа 500 эзар сома продукци яла а лерхI кога бувха гIирс бераша.

Г. АЛХАЗОВ.

Бахача наьха хьашташ дикагIа кхоачашдара

Наха дикагIа кхача лоаттабара дукха гIулакхаш кхоачащдаьд вай городе. Къахьегамхошта 5 кафе, 9 столови, 2 ресторан, шашлычни, 3 чайни я городе. Треста массайола предприятеш, ресторанашкара дIаиккхача, наха шоашта гIулакх дергдолаш кийчъяьй.

Дукха ха йоацаш,— дувц ресторанийн треста директора заместитела нов. Кругляка,— хьайийлла керда кулинарни полуфабрикатий тика я. Цу чу йохкаш массайолча тайпара продукташ я: отбивни, шашлык, гуляш, фарш, котлеташ, кхыйола продукташ. ХIаьта а цу тика чурча продукцех къахьегамхошта кхоачам хилац. Ма-хеттача бесса мах шербе торо хилийтац, из помешени зIамига хиларах а каст-каста холодильни установкаш йохаш хиларах а. Цул совгIа Грозне цаI йийлла ца Iеш, кхы а дуккха хьаелла еза уж тайпа тикаш.

ХIанз дукха ха йоацаш хьайийлай 36-ча участке керда кафе. Из дика а, къахьегамхоша ма-хеттара а болх беш я.

Хьалха баьца дaараш, хьоара даар, чкъаьра, иштта кхыйола продукци общественни питане предприятешка кийчйора. ХIанз цу предприятешка полуфабрикаташ хьатIакхухь уж хьаеча фабрика-кухнера. Цу балха къаьстта яь цех я. Уж массайола продукташ дIакхахьа араяьккха ворхI мотороллер я.

10-июле денз хадданза хьатIакхухь цу предприятешка баьца дaараши сомаци. Хьалха уж массайола продукташ говр-вордаца хьатIакхахьа езар, цунца лаьгIора городерча кхачан предприятей болх.

Керда араяьннача машинаца ший ханнахьа шоашта оттаьча графиках хьатIакхухь продукци столовешка, кафешка, ресторанашка. Цу предприятешкарча болхлоша шоай низ кхобац къахьегамхоша шоашкара дIадеххача тайпара гIулакх кхоачашдара.

П. ПОПОВ.

НЕФТЯНИКАШТА— БАЬЦА ДААРАШ

«Октябрьнефта» ОРС-а баьца даарий базера балхаш сихденнад. База коа дIачуваьлча бIарг кхет чуийнна сомаши баьца даараши хоржаш боахкача болхлоех. ЧIоагIа къахьег цар Октябрьски районера нефтяникаш Iана баьца даарашцеи сомашцеи Iалашбара.

Цу база заведующи волча нов. Амильханов Махьмада йоах,— тха кийчъе еза 60 тонн нарсаш, 80 тонн кабуц, 25 тонн помидораш, иштта кхы дараш. ХIанз укх сахьате оаха кийчъяьй 54 тонн нарсаши, массехк тонн помидораши, кхы дуккха баьца дaараши. Оахош тIайийца декхараш кхоачащдергда оаха.

Шена леладу болхлоша базера цIенош а баьца даараш даша доккха тара а. Шеношка дIачуваьлча бIарг кхетт чугIолла дIа-юха ухаш лелача пхе шера базе болх беш йолча Л. И. Буханцевах. Цо болхлошта дIахьех даша дехка баьца даараш дика хилийтара, царех дIатоха еза чам тоабу хIамаш.

Йоккхача зале латтача ниййна юхе 10—12 болхло ва; цар нарсаш хоржаш, юлаш, бешкашка яша йохкаш балхаш ду. Уж яша екка баьннаб 54 тонн, кхы 10—16 тонн яша йохкаргья, йоах цар.

База заведующе а мастера а дикача балхаца белгалбоах С. Абубакарова, М. Сливина, Е. Браткова, В. Муслимова, К. Мироненко.

ЧIоагIа новкъостал ду нефтяникаш Iана баьца даарашца Iалашбара цIен-ноаноша А. Бажковас, И. Абухадзиевас, А. Чумаковас, Тимошенкос, иштта дуккхача кхычар а.

Н. МАРЧЕНКО.

Завода рационализатораш

ВорхI шера план ханал хьалха кхоачашъе къовсам а лоаттабеш беттагара беттага производственни план тIеххкхоачашъеш хьайоагIа Грозненски гаражни оборудовани арахецача завода коллектив.

Цу балха дика дакъа лоац изобретателашеи рационализаторашеи. Цар хадданза уйла ю дIахо производство тоаяра де дезача гIулакхий, цар хадданза металл кходара, арахеца продукци дикагIа хилийтара керда торонаш гучайоах.

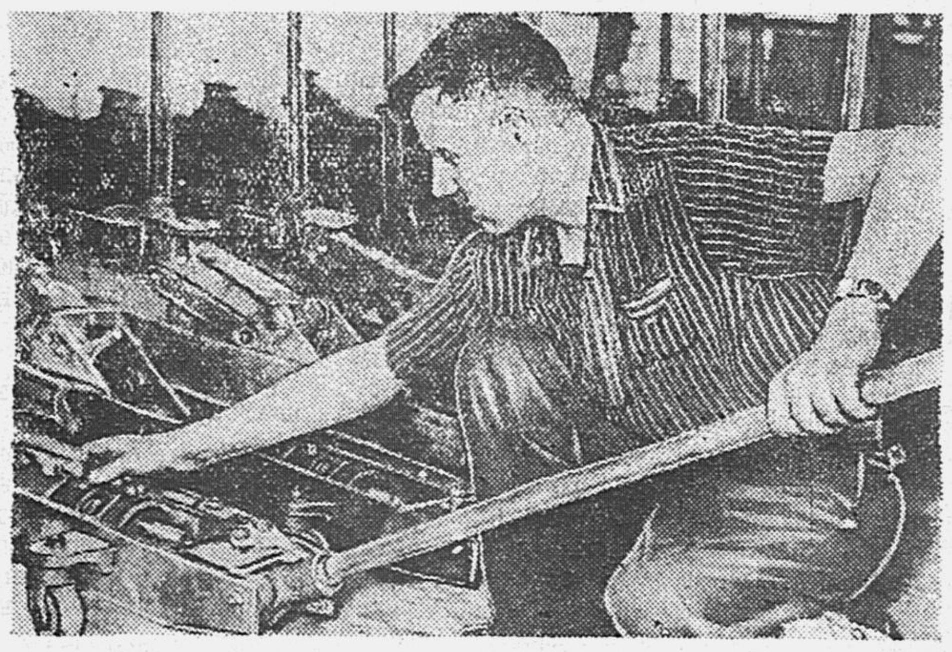
Завода коллективо дош деннад рационализаторски предложенеш балха юкъе кхахьарца ворхI шера пхе миллион сомал кIезигагIа боацаш пайда бала, аьнна. Из дош толамца кхоачащдеш хилар хIанззе а гуш да. ДIадахача ах шера завода рационализатораша 186 предложени еннай, царех балха юкъе йоалаяьча 146 предложене шера 510 эзар сом кходу.

Рационализаторий балха дакъа лоац хIара пхелагIча болхлочо. Завода дикагIа волча рационализатора слесара В. И. Петровс 15 рационализаторски, 12 предложени еннай слесара Т. И. Носика а. Из ва 2,5 тонн дозал дола хIама хьалъайергйолча гидравлически цIара-цIура конструкци оттаяьр. Из конструкци бахьан долаш хIара цIара-цIурана 10,9 килограмм металл кходергда. Шера кходергдола рузкъа 157 эзар сом да. ХIанз Т. И. Носика конструкцех хьадаь цIара-цIура Москве СССР халкъа боахама карагIдаьннарий выставке дIахьокхаш да. Дика предложенеш еннай слесараша Г. Н. Турчина, Д. Н. Катлауховс, фрезеровщика В. Г. Труппа.

Дика болх баьб заготовительни участкерча рационализатораша а. Укхаза метал кходара лоархIам болаш дукха гIулакхаш карагIдийнад.

СССК ЦК июньски Пленумо даьча Кхайкарало дегаш айдаьча гаражни оборудовани арахецача завода коллективо ший беррига низ семилетка программа кхоачашъяра дIалу.

И. МАЙОРОВ.

Сурта тIа: Слесарь Т. И. Носик ший конструкцех хьадаьча цIара-цIурага хьожаш воалл.

И. Плиева сурт.

Iаламеи попутнии газаш а халкъа боахама цар бола лоархIам а

УКХ ВОРХI шера СССР халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифрашка боккха теркам тIабохийт газовой промышленность дегIайоалаяра. Цу цифрашка оттадаьд 1959 шера 29,8 млрд. кубически метр яьккхача метте 1965 шера 150 миллиард кубически метр газ яккха аьнна, вешта аьлча 5-зза дукхагIа. ВорхI шерарча плана тIа ССКП ЦК июньски (1959 шу) Пленума соцамаш тIа белгалдоаккх, технологически энергетически доагам а химически промышленноста эша бедал а хиларах тарра газах дукхагIа пайда эца безилга. Химически промышленносте газах дукхагIа пайда эцарга хьежжа, чехкагIа дегIайоагIаргья из промышленность, дарегIа хургья хьаеш йола химически продукташ.

Фу я уж Iаламеи попутнии газаш?

Укх тIеххьарча шерашка вай мехка боахаме дукхагIа пайда эцаш йола, йоага углеводородни газаш латт химически ши элемент — углероди водороди тайп-тайпара вIашагIкхетарах. Углеводородаш керттерча даькъе хул лаьттан чухь йолча хийрачеи, яьссачеи, лоаман породаш ийттIачеи моттигашка. Лаьттан тIоанашка йоаллача, мехкдаьтта шийх увш йоацача газах Iалама газ оал, мехкдаьтта увш йолчох попутни газ оал.

Попутни газ шин тайпара хул керттерча даькъе. хьалхарча даькъе — из ерригa а мехкдаьттаца дIаийна, цох йоаллаш хул. Попутни газ мехкдаьттаца дIаув 400 а кхы дукхагIа а атмосфера йолаш тIоаний давлени лакхъелча. ШоллагIча даькъе, — попутни газа цхьа дакъа мехкдаьттах дIаийна а долаш шоллагIа дакъа тIоана тIа а латташ хул. Мехкдаьттанца дIа ца ийнача газах мукъа газ оал, хIаьта тIоана из тIа оттарах газ кхоллар оал.

Iаламеи попутнии газел совгIа кхы дуккха а я углеводородни газаш. Царех цаI я мехкдаьтта чакхдоаккхаш заводашка хьахула заводской газ. Углеводородни газаш хул бIох а беш кIори сланцаши чакхдоахаш а. Цу газах искусственни газ оал. Масала, искусственни газ йоаккх Подмосковни кIора бассейнерча кIорах Щетински заводе, Эстонерча сланцех Кохтла-Ярверча заводе. и. кх. а. Углеводородни газ хул кхеран кIорах металлургически заводий коксовой батареяшка кокс беш а. Цу газах коксовой е коксовальни газ оал. Вайцига СССР-е лаьттагIа боаллача кIора газификаци еш опытно-промышленни балхаш ду. ЛаьттагIа боаллашехьа а кIор боага а беш, цунах газ яккха лерхIаш ду уж балхаш.

Промышленни лоархIам дукхагIа болаш я Iалама, попутни, мехкдаьтта заводашкара газаш (мехкдаьтта заводашкара газ кIезигагIа лоархIам болаш я.) Цу кхаь газа кертера лоархIам латт йоагаш цар йIовхал Iаламате йоккха хиларах. Масала, попутни газа цхьан кубометро 11 эзар килокалори йIовхал лу, хIаьта Iалама газо 7-8 эзар килокалори лу. Искусственни газаша царел кIезигагIа лу йIовхал. Попутни газ йоагаш хул йIовхал-искусственни газ йоагаш хулачул 3-ззеи лаьттагIа боалла кIор боагаш хулачул 12-ззеи дукхагIа.

Паччахьа Россе Iалама газ яккхацар, из йоалла мехкара дуккха районаш йовзаш йоллашехьа а. Бакуи Грознеи мехкдаьтта доаккхача попутни газ гучайоалар. Промыслашка кIезига йоагаеш хиларал совгIа кхы пайда эцацар цох. Дуккха-дукхагI яр феца дIаухийтар из. Бурув тохача чIоаггIа халахетараш дора цо, из бахьан долаш авареш хулаш, газ ийккхе цIи йоалаш моттигаш хулар. ХIама тIаетташ бурув тоха техника газо деча зенца лоаттабеча къовсаме мела яр цу хана.

Историена кIезига хац пайда эца ца хар бахьан долаш боккха мах бола продукташ ца эшаши зенеи лоархIаш хинна моттигаш. Революци хилалехьа дукххача шерашка иштта ца эшаш лоархIаш дар бензин а. Мехкдаьттах доалла ца эша хIама да яхаш фордала мехкадора из. Iилмеи техникеи дегIадаьккхача газех боалла пайда бокъонца гучабаьлар, халкъа боахамга из дIабахийта а болабир.

Вай ювца газаш латт углеводородех (метан, этан, пропан, изобутан, бутан, изопентан, пентан).

Шоаш латтача углеводородашка диллача попутнии Iаламеи газаш эргаш я царех эцача пайданга хьежжа. Углеводородни йолча хIара газах пайда эц цун торонашка, из латтача углеводородашка, из йоаллача моттигашка яьккхара, из дIайохийтача районашка хьежжа.

Iалама газ — екъа, кертерча даькъе метанах латта газ я. Цкъаза Iалама газа юкъе кIезига-дукха нийслу еза углеводородаш: бензинеи дизельни доагамеи фракцеш. ХIанз укх сахьата городашка промышленни предприятеша еш йола газификаци ю Iалама газаца. Вай мехка Iаламате дукха йоал из газ.

Iалама газал эргаш попутни газаш латт метанах лаьтта ца Iеш, дукхагIа долча даькъе пропанагара денз пентанага кхаччалца йолча ерригa углеводородех.

Попутнии мехкдаьтта заводашкареи газаш химически промышленноста эша дика бедал я. ХIанз укх сахьата мехкдаьтта заводашкарча газаца болх беш синтетически спирта массехк завод я Уралерчеи Волгерчеи районашка а Кавказе а.

Химически промышленносте газ кхычa бедалал толашагIа я. Газех яь синтетически материалаш вокх материалел ейгагIа, чIоагIагIа, дарегIа я, уж еш общественни къахьегам кIезигагIа дIа а бода. Анид, лавсан, нитрон яха а кхы цу тайпара а синтетически хьоасаш чилла хьоасал чIоагIагIа хул. Синтетически кIада бесаза а далац, кислоташа, микробаша, бактереша толха а дац. Пластмассах яь хIамаш болатал 5-8-ззеи алюминел 2-ззеи ейгагIа хул. Пластмассах турбаш а юлургья, дуккха металл кхо а деш. Металлах яьраш санна мукх яац пластмассах яь хIамаш. ХIамаш юттача синтетически материалаша мехка халкъа боахамага дIаяхийта йиш хулийт сапа деш дIайода юаш йола дукха хьоанал.

«В помощь политическому самообрзованию» яхача журнала тIара

Масала, мехкдаьтта заводашкарча газах этилови спирт даккхаро цу гIулакхага дIайода коартолаши ялати кхачанга дIадахийта торо лургья. Из чIоагIа лоархIам болаш гIулакх да. 1957 шера этилови спирт доаккхаш 1,7 миллион тонн ялата лоархIам бола кхачан продукташ дIаяхар.

Газ юкъейоалаяро лоархIам болаш тоадергда дукххача химически продуктай технико-экономически хьокхамаш. Масала, азотни удобренеш еш эша бедал йола попутни е Iалама газах йоаккха аммиак коксах йоаккхача аммиакал 40-45 процент дарегIа я. Газах азотни удобренеш еш йола, 700 эзар тонн йоаккхаш низ бола завод 400 миллион сом дарегIа юлургья.

Промышленносте Iалама газ технологически доагамга дIаяхийтаро боккха пайда бу. Масала, металлургически промышленносте мартеновски пишкаш Iалама газаца лотаеча яьхача, хIанз коксовии доменнии газаца летаечул 10 процент дукхагIа пишка балха овсарал лакхлургья. Газаца леторгйолча мартеновски пишкаша болат лоаладелга 1965 шера 2,5 миллион тонн лакхлургда. Мартеновски пишкаш газаца летаяргa яхаро, 1,1 миллиард сом кходергда. Машинаш еча Iалама газ юкъейоалаяро пишкий балха овсарле лакх а ергья, металл дIоахдечеи термообработка ечеи дола технико-экономически хьокхамаш дикка ай а дергда.

Ше энергетически доагам хиларах тарра боккха ба газа лоархIам. ЧIоагIа доагам доагадеш санна бIеха а фо толхадеш а хIама хилац газ йоагаеш хилча. Iалама газ Москве йиллaро торо хилийтар дукха йокъ йоалла Подмосковни сангала кIор кIезигагIа дIабахийта, Донера бахьа кIор а кхыдола доагам а кIезигде. Ерригача городашта газификаци яро, промышленни, коммунально-вахара предприятешка а нах чубахача цIеношка а газ чуийлларо, фо толхадеш дола, сангал доалла доагам доагаргдоацаш дIалаккхаро фо цIена лоаттадайтаргда, феца хула айпера сангала соединенеш дIайоахаргья. КIур арауха моттигаш цIенъеш къахьега дезаргдац.

Газаца кийчдеш даа хIама дикка чехкагIа хьадоал. Дахча доагадеш кийчдечул 10—12-ззеи фатагенаца кийчдечул 4—5-ззеи дарегIа да газаца хIама кийчдеш.

ХIанз Советски Союзе 235 город я газ йилла, царех 115 коача газ йилла а йолаш. Газ йиллача городех я Москва, Ленинград, Баку, Киев, Куйбышев, Казань, Горький, Уфа, Саратов, Днепропетровск, Запорожье, Краснодар, иштта кхыяраш а санна йола йоккхий промышленни центраш.

Семилетка чухь кхы тIа а 375 города газификаци е лерхI. 1958 шера городашка вахача 18 миллион сагага газ кхаьчача 1965 шера 42 миллион сагага газ кхоачаргья, хIаьта газ чуийлла квартираш 2 миллионагара 9,2 миллионага кхоачаргья.

ХIанзалца хьа доаккхаш долча доагама юкъе йоккха йоацаш моттиг лоацар газои мехкдаьттои. Керттера моттиг лоацар чIоагIача доагамо. ВорхI шерарча плана тIа дикка газовой промышленность дегIайоалае а газ йоаккхилгеи хьаелгеи лакхде а лерхI. Эггара хьалха газ юлларгья цох пайда дукхагIа эцаргболча промышленни предприятешка. ВорхI шера чухь 26 эзар километр магистральни газопроводаши царех дIакъесташ городашка долха гаьнаши, 28 эзар километр городской газовой сеташи дохкаргда. 1965 шера ерригa магистральни газопроводаш 38 эзар километр хургда. Магистральни газопроводашта гаьна яда городаш газаца Iалашъергья цистернашкеи баллонашкеи газ а лоаттаеш.

Иштта газ яьккхача мехка чухь доаккхача доагама юкъе 1958 шера 6,5 процент лоацаш хинначара 1965 шера 21 процент лоацаш дукхагIа хургья газ, хIаьта кIор 74,4 процентагара 57,4 процентага кхоачаш кIезигагIа боаккхаргба.

Из дича Iалаьмате дукха рузкъа кходергда. 1965 шера яккха а хьае а лерхIача газа лоархIам Донецки, Печорски, Подмосковни бассейнашка боаккхача кIора нийсса хургба. 700 километр болча машин-новкъа кхача дезача моттиге дIа а кхоачийташ условни доагама цхьан тоннага кIорах 105 сом дода, хIаьта газах 24,5 сом мара додац. Цу тайпара газ кIорал 4,3-зза дарегIа я.

Халкъа боахама юкъе газ йоалаярах 1959-1965 шерашка эксплуатационни расходех 50 миллиард сом кходергда, хIаьта Iалама газацеи мехкдаьттацеи кIор хувцаро кходергдар деррига а лаьрхIача 125 миллиард сом хургда, вешта аьлча ерригa электростанцеш, электрически тепловойи сетеш хьалъеш дIадодар миссел. Газах шерра пайда эцаро машин-новкъа а хица беча новкъа а хьош дола доагам 1959—1965 шерашка 300 миллиард тоннкилометр кIезигде торо лургья.

Газовой промышленноста болхлошта хьалхашка кхоачащде дезаш чоалхане а бехктокхаме а декхараш латт. Уж толамца кхоачащде торо лучарех цаI да — тохкамаш ду балхаш сихдар. Советски Союзе лаьттагIа йоаллаш Iаламате дукха газ я. Цу газаца дуккхача шерашка мохк Iалашбе йиш хургья.

Укх тIеххьарча шерашка газ йоалла керда моттигаш кораяьй Куйбышевски, Саратовски, Сталинградски, Астрахански областашка, Ставропольскии Краснодарскии краяшка, Украински ССР-а Малхбоалерча областашка, Азербайджански, Туркменски, Узбекски ССР-ашка, Малхбузерча СибирегIа, Якуте. Царех дукхагIа йола моттигаш хьалхагIа газ вIалла йоаллий ца ховш хиннача кердача районашка я. Царех я Малхбузера Украина, Саратовски Заволжье, Краснодарски края къилбаседера дакъа, Малхбузерча СибирегIан Березовски район, Узбекски ССР-а Бухаро-Хивински район.

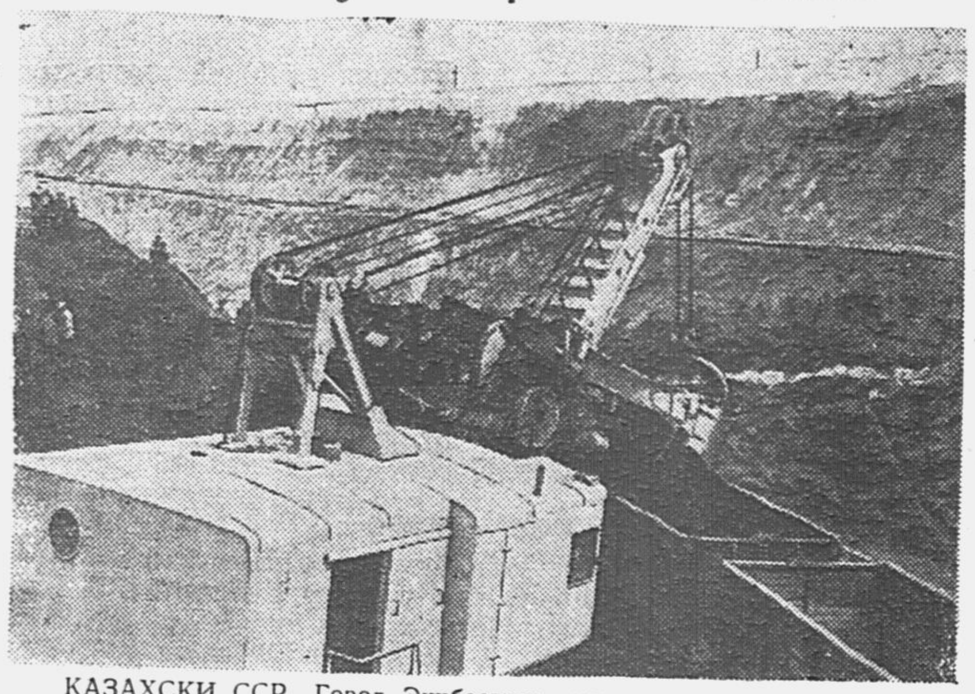
Алхха укх тIеххьарча шин шера гучаяьннай Iалама газ йоалла 35 моттиг. 1958 шу доалалуш гучаяьннa промышленни газ 1940 шера хиннaчул 47-ззеи 1946 шера хиннaчул 19-ззеи дукхагIа я. Уж гучаяьнна газ йоалла моттигаш Iаламате дукха газ йолаш я. Масала, Бухаре юххерча моттиге—Газле гучаяьнна газ бIаьш миллиардаш кубометраш я, Ставрополье йоаллачул 2,5-зза дукхагIа а йоалл цига газ. Узбекистане Къулбехьен Мубареке дукха газ гучаяьннай. Бухарен-Хиве чукхийттача моттиге боалла кIор 1,3 миллион кубометр ба. 2 миллиард тонн кIор миссел хул из. Узбекистане Къулбехьен Мубареке кораярах партеи правительствоси соцам бе йиш хилар 1959-1965 шерашка йоккха ши газопровод йилла: 1800 километр йIаьха йола Газли-Челябински 2100 километр йIаьха йола Газли-Свердловски. 1959-1965 шерашка вай мехка гучаяьнна газ 3 триллион кубометр хургья.

Коммунистически партеи Советски правительствоси газовой промышленность дегIайоалае шерра программа оттаяй. Цу плано овлан тIара хувцаргья мехка доагама баланс, химически промышленность бедалца Iалашъергья.

ССКП ЦК-а июньски (1959 шу) Пленума решенеша дог урз а оттадаь, газовой промышленноста болхлоша, инженераша, техникаша, Iилма болхлоша шоашта мога дергда газ яккхара торонех дукхагIа пайда эца. Мехкдаьтта доаллача моттигашка араювла газ зийхьа йоага ца еш, цунах пайда эцаро йиш хулийтаргья миллиард кубометраш йола газ яккха оттаяь семилетка задани тIеххкхоачашъе. Газовой промышленносте боккха лоархIам болаш да производствана комплексни механизаци автоматизации яр. Газовой промышленность дегIайоалае партес оттаяь программа кхоачашъяр — вай мехка экономически низ чIоагIбеча лоаца доккха дакъа да.

Д. ПАРАНДЖАНОВ.

Экибастуза горняший толам

КАЗАХСКИ ССР. Город Экибастузе ханал хьалха болх бе йолаеннай кIора шоллагIча разреза хьалхара аргIа (очередь).
Сурта тIа: эггара хьалха экскаваторо хьалъийца шоллагIча разреза кIор.

Барт бола коллектив

Укх тIеххьарча хана ССКП ЦК-а июньски Пленума соцамаш кхоачащдеш вай мехка боккха теркам тIабохийт промышленностерча процессашта автоматизации механизации яра.

Нохч-ГIалгIай мехка автоматизации механизации юкъейоалаю химически мехкдаьттаи промышленносте а. Автоматически процессашта контроль е дукха контрольно-измерительни приборащ я. Из автоматика дог да. Контрольно-измерительни приборашта эша оатхалаш еш боккха болх а бу, хIаьта иштта ремонт а ю Контрольно-измеритлеьни приборий Паччахьалкхен Союзни мастерской коллективо. ЧIоагIа барт болаш хиларца эргаш я из коллектив. КИП-а мастерске массехк цех я прибораш вIаштIехьа йоахаш. Кертера моттиг лоац периметре цехо. Тайп-тайпарча заводашкареи предприятешкареи укхаза кхуьхь ремонт е потенциометраш, милевольтметраш, кхыяраш а. Дика опыт йолаш я цу цеха коллектив а. Уж ба ши воша Коношко Владимири Александри, уж 7-ча разряда мастераш ба. Михаил Ткач 6 разряда мастер ва. ХIара денна йоагIа задани 210—230 процент кхоачашъю цар. Июль бетта бригадо боккха болх баьб — прибораш ремонт а яьй, хIаьта план 270 процент кхоачаш а яьй.

Дика рационализатор ва Коношко Владимир. Цун предложенеша массаза а боккха пайда лу. БIарччача шера цеха коллективо производствона юкъе йоалаяьй 25 рационализаторски предложени.

Коношко шаккъе а воша политехнически техникум йисте а яьккха, дика производственникаш ба.

КIезига пайдане йола рационализаторски предложенеш юкъе йоалаяьяц мастера М. Ткача а. ХIара денна план кхоачашъю цо.

Периметре цеха коллективаца цхьана запасной оатхалаш арахецаш боккха болх бу ннйсача механика цехо а. Къона коллектив хьалкъалца лелаю цеха мастера Синельников Валентина.

Бетта йоагIа задани 230 процентал кIезигагIа йоацаш кхоачаш а еш, цехо геттара дика хьаю потенциометраштеи манометраштеи эша запасной оатхалаш.

Цунца цхьана цеха коллективо къовсам лоаттабу металл кходеш а. Бос болча а Iаьржача а металла цхьаккха хIама цехе Iокхесса уллаш дац.

Оатхалаш металл кхо а деш ю.

Дика болх беш а ССКП ЦК-а июньски Пленума соцамаш кхоачашдеш а йола дукха цехаш ювца йиш йолаш яр.

Дика болх беш а план 235 процент кхоачашъеш а я электроцеха а расходомернии таразийи мастерске а, иштта кхы йола а коллективаш.

Периметре цеха толам а болаш къовсам лоаттабу коммунистически къахьегама бригада цIи яккха гIерташ. Боккха болх а новкъостал а ду мастерске парторганизаце секретара нов. Златорунскеи мастерске директора Т. К. Замесовсеи. Иштта къахьегаш а ССКП ЦК-а июньски Пленума соцамаш кхоачашде къовсам лоаттабеш а ба КИП-а болхлой.

Г. ЗАСОРИН,
ВЛКСМ № 1 йолча Технически училищен комитета секретарь.

Тепловозникий керда кадраш

Грознерча станицера технически школа Къилбаседа-Кавказа машиннаькъал арахьа а гаьнна йовзаш я. Укх тIеххьарча шерашка массехк бIаь тепловозий машинист арахийцав цо.

Вай мехкарча Калининскийи Октябрьскийи Къулбехьен-Малхбоалени, иштта кхыдолчеи машиннаькъашка балхаш деш ба школа арахийца машинисташ.

ХIанз депо дийша яьннай Прохладная, Дербент, Махач-Кала, яхача станцей паровозни депой машинистий группа.

Укх деношка деша йоалургья Бугульма, Ульяновск яхача депошкарча машинистий группа.

С. ВОРОНИН.

Фу яхилга да из?

Къахьегама механизаци яр — кулгашца деча (дерригача е цхьадолча) балхашта меттел балхаш деш йола машинаш, механизмаш, тайп-тайпара приспособленеш производстве оттаелга да. Технически прогресса керттерча даькъех цхьа дакъа да механизаци, къахьегама овсарле лакхъяра а болх аттача баккхара а дола лоархIамера гIулакх да. Масала, 14 кубически метр лаьтта чухотташ йола ковш йоаллача гIа боахача экскаваторо 7000 саго беш йола болх бу. Капитализм йолча моттигашка производственни балхашта механизаци яро эксплуатаци чIоагIйолийт, къахьегамхой къийбу, бе болх боаца нах дукхагIа хулийт, хIаьта вайцигахьа — халкъа вахара хьал тоаду.

Комплексни механизаци — моллагIча цхьан производстверча ерригача участкашка деча балхашта йизза (чакхъяллалца) механизаци яр да. ТIаккха механизаци яь хул къахьегама керттера балхаш хинна ца Iеш, гIонна мел дола балхаш а: хьаеча продукце дикалга хьажар, складе дIачуозар, и. кх. дI. ГIишлош еча моттиге комплексни механизаце шийна чулоац лаьттанцарча, маркхал беча, цIенош доттача, монтажни, хIамаш хьалтелача, дIа-юха кхуьхьача, цIенош хьоахаш деча а кхыча а балхашта механизаци елга а, хIаьта иштта тIо, жагIа, гIум йоаккхача деча балхашта механизаци елга а.

Комплексни механизаце дикка лакхъю къахьегама овсарле, цу тайппара лакхъю болхлойи колхозникийи культуреи технически говзали. Комплексно - механизированни бетонни заводе бетон кийчъяра, цхьадолча балхашта яьча (чакх ца яьннача) механизацеца ниййсдича диаззеи кулгашца деча балхашца ниййсдича бархIаззеи кIезигагIа къахьега деза.

ЗIамига механизаци — гIонна кулгашца деш дола балхаш механизмашцеи машинашцеи делга, хIаьта цу тайппара болх беш йолча оборудоване балха овсарал лакхъеш йола приспособленеш балхашта юкъе йоалаелга да. Из тайпа механизаци яь хилар хьахьокх цIеной доакъош хьалтела оттаяьча мухьаш ийдеча крано е конвейеро, станокашка оттаяьча пневматически зажимаша, иштта кхы дIахо а. ЗIамигача механизаце йиш хулийт производстверча цхьадолча балхашта механизаци яргара комплексни механизацега довла. Из балха юкъе йоалаяра дукха капитальни вложенеш а эцаш, массаза а предприяте ший низашцеи ахчанцеи е йиш йолаш а я.

Автомат («аутоматос» — ше лела яхача гречески дешах хинна да) — сат тIахьожаш мара ше дакъа лоацаш а воацаш, кийчъе аьнна шийна дIатIайилла оатхал яь яллалца е цунга болх байташ йола материалаш кхоачаяллалца, динза дургдоаца производственни балхаш кхоачащдеш йола машина (е прибор) я.

Машинашка-ахавтоматашка хьае оатхалаш дIателаш а хьаяь яьннараш тIера хьайоахаш а дола балхаш дукхагIча хьале кулгашца деш да.

Производствон автоматизаци — механизаце эггара лакхехьара лагIа да, автоматически болх беш йолча машинашцеи приборашцеи производствера балхаш дайташ дола. Цига болхлочо беш бола болх, машинаш дIайолайолийтилгеи, ниисъелгеи, цар беча балхага бIарг локкхилгеи мара бац. ХIанз производствона автоматизаци яр — технически прогресса керттерча доакъоех цаI да. Цо боарам боацаш дукха торо лу къахьегама овсарле лакхъяра, общественни къахьегама гIулакхаш эргадоах. Машинаца-автоматаца болх буларгбац бокъонца технически кхетамаш доацаш, йоккха говзал йоацаш волча сагага. Цу тайппара, автоматизаце гIо-новкъостал ду хьалкъалцеи физическии къахьегара юкъера йоккха юкъ дIаяккхара.

Минута 60 чкъаьра цIенбеш 60 совгIа саго беш бола болх ше бу автомато.

Капитализм йолча мехкашка производствона автоматизаци яро бе болх боаца нах дукхагIа хулийт.

Комплексни автоматизаци — предприятерча дерригача производственни балхашта йизза автоматизаци елга да. Цу тайпара предприятеш я бетон хьаеш йола вай заводаш-автоматаш. Йоккхача, йизза вIаштIаръяьча заводе болх бераш верригa 15 саг мара вац. Бетон кийчъеча балха кулгалдеш кхо оператор ва. Дерригa производственни балхаш: бетонах етта керттера хIамаш кийчъяри увзари, бетон кегаеча яь чу уж чуювттар, кийчъяь яьнна бетон бункерашка юха чуювттар — автоматаша деш да. Уж балхаш кхоачащдеш ерригa а 2—3 минут мара ха йовц.

ХIанз вай мехка автоматически болх беш я дукха гидроэлектростанцеш, цхьайола химически продукташ хьаю цехаш-автоматаш ехкай. Мехкарча дикагIа йолча мехкдаьтта промыслашка комплексни автоматизаци а еш балхаш дайт мехкдаьтта скважинашка. Цо кхозза — диазза кIезигбу скважинашка гIулакх деш бола болхлой. Цхьайолча производствашка комплексни автоматизаци яро пхезза-иттазза лакхъю къахьегама овсарле.

Общественни къахьегама шерра, масса оагIорахьара автоматизаци елга — коммунистически общество хьалъеча ханарча производства керттера башхало я.

Автоматически лини — дуккха арахецаш йолча моллагIча цхьан кIаман доакъош шоай хан-ханнахьа хьалхара дакъа хьалхарчо а тIехьара дакъа тIехьарчо а автоматически хьадеш йолча машиний система. Цун я вIашагIйоахка управлене механизмаши хьаеш йола хIама цхьан машинагара вокх машинага дIатIателаш автоматически болх бу транспортни устройствои. Дукха автоматически линеш я вай автомобильнии тракторнии заводашка. Балхаш царца кхоачащдаро 5—10-зза кIезигбу болхлой, дикка лакхъю къахьегама овсарле.

«ЗИЛ-150» яхача автомобила моторий цилиндрий блок кийчъеш автоматически линеца болх баро из кийчъеш йоаккха ха 9-зза кIезигйир.

Гаьннара управлять дар — проводашкеи радио чуи гIолла механизмашта управлять делга да. ХIанз цу тайпара управлени шерра юкъейихьай техника. Промышленносте гаьннара управлять даро йиш хулийт тайп-тайпарча цехий балхашта (масала, дегIа зенне долча балхашта) автоматизаци е, заводаш-автоматаш яхка. Машиннаькъа тIа гаьннара управлять а деш къестаю вагонаш, лелача поездашта никъ тел. Каналашка цу тайпара управлять ду шлюзий наIараштa.

Гаьннара управлять даро тешамегIа хулийт болх, кIезигбу болхлой, цхьан моттигера массехк механизма управлять де йиш хулийт.

Агрегатный станок — аьшка оатхал хьаеча хана моллагIа а ший къьастта цхьа болх кхоачашбара вIаштIехьаяьккха (кийчъяь) металл тедаш йола станок. Агрегатни станокаш дикагIа я цар стандартни доакъоши оатхалаши хиларца, цо дуккха а аттагIа хулийт уж хьае; цул совнагIа, уж тайпа станокаш балха тIа тешамегIа а я.

Прецизионни станок — къьастта нийса болх бара йола металл теда станок. Цу тайпара станокаш я прибораш еча, сахьаташ деча, иштта кхыйолча производствашка.

Оборудованена модернизаци яр — предприятешка болх беш йола машинаши механизмаши, кердагIча технико дIадеххаш дола балхаш цу машинашеи механизмашеи кхоачаш дергдолаш эргаяьха тоаяр. Оборудованена модернизаци еш хилча, конструкцека е беча балха кIезиг-дукха хувцамаш мара дац, хIаьта цунца цхьана машино беча балха овсарле дикка лакх а ю. Дуккхача машинаштеи оборудованенеи хIанз модернизаци еш хиларо Iалаьмате дукха паччахьалкхен ахчеи материалаши ходу.

Производствона специализации кооперировании яр — общественни къахьегам бекъача формаех цаI я. Специализаце керттера 3 дакъа да промышленносте: кийча продукт хьаеши (масала, комбайний завод, автомобилий завод), кийчача продукта цхьадола доакъош е оатхалаш хьаеши (масала, шарикоподшипникий завод), хIаьта юххера а, къьаст-къьастача балхашта е технологически процессашта специализаци еши.

Промышленни предприятешта специализации кооперировании елга Iалаьмате боккха лоархIам болаш да общественни къахьегама овсарле лакхъяра. Цар йиш хулийт балха овсарле лакхъеш йола оборудовани хьалха латта технологии шерра балха юкъейоалае, новкъостал ду производствона механизации автоматизации е.

Поточни производство — эггара дикагIа болх вIаштIехьа боаккхаш а цхьан боаррамах, хадданза продукци арахецилга Iалашдеш а дола гIулакх да. Из белгалйоал производственни процессаш шоайла ювзаенна хиларца а хадданза болх беш хиларца а. Хьаеш йола хIама механически устройствоца (масала, конвейерца) хьалха-тIехьа йоагI-йоагIача тайпара хан-ханнахьа цхьан моттиге бе беза болх баь баьлча вокх моттиге цIатIател.

Поточни производство, тайп-тайпара формаш йолаш хила йиш я. Эггара толашагIа яр я цхьа тайпа продукци дуккха кийчъе йиш хулийташ йола хадданза болх лела поточни производство.

Поточни методаца болх бергболаш производство вIаштIехьаяьккхача предприяте беррига болх тоалу. Дикка лакхду къахьегама овсарле, продукци хьаярга дIабода мах лохлу, болхлой къахьегам аттача боаккх.

ВорхI шера план — пхе шера

«1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара йолча контрольни цифрий», хьакъехьа нов. Н. С. Хрущевс яьча доклада лаьца ше яьча исторически решенешка ССКП XXI-ча съездо советски мехкдаьттахошта хьалхашка Iалаьмате доккха декхар оттадаьд—1958 шераца ниийсдича мехкдаьтта шозза совгIа дукхагIа даккха а газ пхезза гаргга дукхагIа яккха а аьнна.

ССКП съезда решенеша а ЦК июньски Пленумо даьча Кхайкарало а цIаккха а ца хиннача тайпара политическии, къахьегамеи, творческии хьинар айдаьд вай мехкдаьттахой производственни процессашта керда технически прогресса комплексни механизации автоматизации яр духьа цар лоаттабеча къовсаме.

Дерригача халкъа социалистически яхь шерра яржар бахьан долаш вай республикерча мехкдаьттахоша, цу даькъе МагIалбикерча мехкдаьттахоша а, тIехь-тIехьа дикагIа тоаду балхаш, хадданза кхоачаш а тIеххоачаш а ю укх 1959 шера — семилетка хьалхарча шера мехкдаьттеи гази яккхара йола заданеш.

Владимирскии Свердловскии экономически административни районий промышленни предприятешеи стройкашеи дIадоладаьча гIулакхах лаьца ССКП ЦК-ас баьча Соцама жоп а луш, МагIалбика мехкдаьттахоша кхы а доккхегIа социалистически декхараш тIаийцад шоашта: балхаш тIа керда техника йоалаярца, производственни процессашта комплексни механизации автоматизации ярца, хIаьта иштта хьахийца капитальни вложенеш кхы алсам ца йоахаш чура кхоачамаш оарцагIдахарца а мехкдаьтта, газ яккхара, къахьегама овсарле лакхъяра планах 1965 шера оттабаь боарам 1963 шера кхоачашбе, аьлча а ворхI шера план пхе шера кхоачашъе аьнна.

Уж декхараш кхоачашде торо хилара а кхоачашдулургхилара а къаьгга тешал ду, цкъа-дале, МагIалбикерча мехкдаьттахоша семилетка хьалхарча ах шера йола план, мехка планал совгIа итташ эзараш тоннаш мехкдаьтта а луш, ханал ши кIира хьалха кхоачашъяь хиларо, хIаьта ворхI бетта йола мехкдаьттеи гази яккхара план 12 июле, аьлча а, ханал 19 ди хьалха, кхоачашъяь хиларо а.

Планаш толаме кхоачашъеча дукха а доккхагIа дакъа лаьцад бархI бетта йола мехкдаьтта даккхара план 20 июле кхоачашъяьча тха цхьоалагIча Ленина орден лелаеча мехкдаьтта промысла коллективо.

ШоалагIа-дале, уж декхараш кхоачашде торо хилар а кхоачашдулургдолаш хилар а дика хьахьокх къонача мастера нов. Авраменкой бурув деттача бригадо бурув техача № 750-7 йолча скважина чура мелови мехкдаьтто техача низ болча кIежо.

Iалаьмате халача геолого-технически хьалашка мелови мехкдаьтта гучадаьккха болча МагIалбикерча бурув деттача болхлоша, мадарра аьлча, МагIалбике дегIайоагIаргйола керда зама хьа а йийлай, хIаьта хьалха цунга хинна сийле юха а яьккхай.

ГIулакх миштад аьлча, геологически служба баьча хоамах, мехкдаьтта доаллача МагIалбикерча тIоаний структура эггара низ болашагIа а мехкдаьттеи гази Iарна аьттув болашагIа а йола структура я. Из бахьан долаш вай Республике хинна ца Iеш, Союзе а хьалха латтача мехкдаьтта предприятешка хул МагIалбик.

Долче, МагIалбикерча мехкдаьттахой лоархIамегIа дола декхар малагIа да аьлча, болх беш йолча къаьнача скважинаш тIара уйла ца а йоаккхаш, ца социйташи сихеи цу структуранна бурув деттарца мамогга карстагIа мелови мехкдаьтта карадерзаделга а керттерча даькъе шоллагIа методаш балха тIа йоалаярца, геолого-технически гIулакхаш чакхдахарца, производственни процессашта еча комплексни механизацехи автоматизацехи мамогга дукхагIа пайда эцарца мехкдаьтта даккхар кIезиг ца долийтилга а да.

Мехкдаьтта даккхара план 109,4 процентн газ яккхара план 121 проценти кхоачашъяьй МагIалбикерча мехкдаьттахоша; къахьегама овсарле 9,8 процент лакхъяьй, мехкдаьтта даккхарга дIабода мах 9,1 процент лохбаьб, скважинашта эксплуатаци яра коэффициент тIеххоачашъяьй. Уж балхаш кхоачашдар бахьан долаш ах шера 2.168 эзар сом ахча кходаьд.

Уж лакхехьа даьха толамаш кхы а доккхегIа хургдар, нагахьа санна эггара боккхагIа лоархIам болаш бола бурув деттара болх тIехьа бусаш бецаре. Бурув тохара болх тахан тоабича кхоана мехкдаьтта хургда.

Укх хьалхарча ах шера тIадиса декхараш кхоачаш а деш, шоллагIча ах шера план кхоачашъе езаш доккхий а бехктоккхаме а декхараш латт бурув деттача болхлошта хьалхашка.

Уж декхараш кхоачашде йиш йолаш дац совнархозагахьара новкъостал ца хилча. Эггара хьалха динза даргдоацаш да тIехьа ца тетташ бурув деттача болхлоша ехаш йола бурув детта оборудовани, инструменташ, материалаш, механизмаш кхоачам хиллал Iалашъелга, вешта аьлча бурув детта балхаш Iалашдергдола йоккха материально-технически база йилла еза МагIалбике.

Эшшаш йола техникеи материалаши Iалашъяьчул тIехьагIа, кхы гоа ца деш кхоачашде дезаш декхараш да: электричество хулийтилга, хIана аьлча хIанз болх беш йолча районни подстанцеша кхоачамбац кхыметтел шоллагIча ах шера тоха лаьрхIа керда бурош тохара а. Цу гIулакхо вIаштIехьа далийтац шоай ханнахьа уж болх бе йоалулга. Хилийта деза хий а хIана аьлча хина гIулакх кхы эрга ца доаккхаш хIанз санна дIахо а доде, бурув тоха моттигаш хица Iалаш ца ярал совнагIа, тха мехкдаьтта промыслаш а МагIалбике баха нах а Iалаш булургбац. Цо новкъарле ергья дIахо дергдолча бурув тохара балхашта, хIаьта цу тайппара шера йола план кхоачаш ца еш йисар кхерам а ба.

1959 шера шоллагIча ах шера кхоачашде аьнна планах тIадожадаь балхаш, хьалхарча ах шера кхоачаш ца деш дисараш а тIехьа, кхоачашдара лоархIам болаш гIулакх да меловн скважинаш бурув тоха йолаяргара денз уж эксплуатаце дIаяларга кхаччалца дола балхаш сихагIа чакхдахар.

ГIулакх сенах латт аьлча, гIишлой-монтажни балхашкареи бурув тохаргареи денз скважинаш болх бе йолаяллийтарга кхаччалца лаьрхIача бурув тохара болх цаI хиларах латт. Из болх юкъагIа ца битар духьа а скважинашта хадданза технологически болх бар духьа а къовсам лоаттабе безаш я берригача бурув деттача болхлой коллектив. Цу гIулакха къаьстта уйла тIаяхийта еза тIеххьара кийчон балхаш дара, масала, тIабода никъ биллара, хий диллара, телефоннии электрическии линеш яхкара, амбараш хьалъяра, хIаьта цу тайппара вышка йогIа моттиг кийчъяра а квалифицированни бригада йоагIача хана цо болх бергбола моттиг кийча хургйолаш, кхы мел дола лаьттанцара балхаш даь дахара а. Цу гIулакха хьалххагIе а оттаяьча графикашкеи схемашкеи хьежжа вышка оттаергйолча моттиге хьа а ена кийчча Iоттаяь хила еза технологе яххача тайпара пайда эцаргболаш йола ерригa оборудовании материалаши.

ХьалхагIа денз Iомаяьча опытага хьежжа гIишлой-монтажни болхлошкара доладенна скважинаша шоай болх дIаболабарга кхаччалца дола балхаш хадданза, цIаккха ца соцаш делга вIаштIехьадаккха деза, планах материально - технически уж балхаш Iалашделга тоа а даь.

Цудухьа кIоаргга уйла е еза берригача балха, хIаьта цхьадола балхаш хьалха латтача Iилмои практикои яххача тайпара хьалха-тIехьа доагI-доагIача бесса де деза, лаьттанцареи, гIишлой-монтажнии, бурув тохача моттиге хIамаш Iочутелаши хьалъийеши, бурув тохаши, забой чу инструменташ дIачутергйола регулятор оттаяри, лоалахарча районашка дикка пайда бенна дола электробурув оттадари санна долча халача балхашта механизации автоматизации яра къаьстта теркам тIа а бохийташ.

Мехкдаьттен гази доахача промышленноста управленеи совнархозои бурув деттача болхлошта новкъостал де деза уж гIулакхаш кхоачашдара.

Цунга хьежжа динза даргдоацаш да вышкаш вIашагIйохкара балхаш вIаштIехьадахара йоккхийча блокий конструкцеш зIамигье хьожилга, мелови скважинашта бурув тохара технологи пайданагIа йолча тайпара оттаелга. Цу гIулакха къаьстта уйла тIа а йохийташ оттае еза бурув тохара режим, вай геолого-технически хьалашка хьежжа зIамигал-йоккхал гIаьххьа долаш хила еза скважинай конструкци, хIана аьлча хIанз йолаш йола конструкци сов йоккха а я, хIаьта хIанз хила еззача тайпара а яц. Роторни бурув тохача дукхагIа юкъе кхахьа деза гидромониторни осташ, цар рейсови сухал лакхагIа хургйолаш конструкци дикка тоа а яь.

Буровикаша хIамаш Iочутелареи хьалтIаяхареи балхаш сихдар духьа а уж аттача дахар духьа а, хIанз керда тохаш мел йола хIара буровойшкара мелови скважинаш Iалашъе еза 53 метр лакхача вышкаца, йизза комплект а йолаш йолча МСП-2 яхача механизмаца. Балхаш тIа боллашехьа а дешийташ а е балхаш тIара мукъа баьха дешийташ а бурув деттача болхлой говзал хадданза лакхъе еза, хIаьта болхлой балха боахкача моттигашка тIа а ухаш, царна техинструктаж е а еза.

Шеко яц, ССКП XXI-гIча съездеи ЦК июньски Пленумеи исторически решенеша дегаш ураоттадаь болча МагIалбикерча мехкдаьттахоша, ворхI шера планах енна заданеш ханал хьалха кхоачашъяр духьа кхы а шерагIа социалистически яхь а йоаржаяь, мехкдаьттеи гази даккхара кхы а лаккхара хьокхамаш дахарал совгIа, бурув детташ а доккхий толамаш дахарца 1959 шу чакхдоаккхаргхиларах а ворхI шера план пхе шера кхоачашъяра лард йоллаpгхиларах а.

М. ИЗМАЙЛОВ,
«Малгобекнефта» НПУ ПТО начальник.

«Грозненски форда» сунт тохача дика къахьег Новогрозненски ТЭЦ 3-ча строительни участка къонача болхлочо К. Долкаевас.

Шу хьалха участке балха енача хана из беррига болх сага кулгаша бергба-хьогI, яхаш уйла йора цо. ХIанз сага кулгаша техникага механизмашка байт из болх. Дог гIоздьанна хьеж къона йоI гобаьккха механизмаш, экскаватораш, бульдозераш мара нах бIарга ца гуча йоккхача стройкага.

Дика кхоачашбу цо шийна тIабилла моллагIа а болх. Долкаевага йиш я сунта лард йоллача метте, хий хьачудуллаpгдолча форда керте йодача машина тIа, геодезиста И. В. Рогожина новкъостал деш.

...Латт къона йоI гIозъяьнна, Грознера форд гуш санна.

П. Катакова сурт а текст а.

Болх дика вIашагIбелла юртсовет

Укх шера апрель бетта юрта боахамерча дикагIа болча болхлой совещане юрта боахам дегIабоалабара доккхий социалистически декхараш тIаийцадар Курчалоевски района къахьегамхоша.

Уж декхараш кхоачашдара де деза гIулакхаш белгалдоахаш баь соцам кхоачаш а беш В. И. Ленина цIерагIча колхоза фермашка хьокхамий доскаш даьд Курчалоевски юртсовета депутаташа. Цар тIа дIаязду доярkашa, жа Iуша, коа тIара оалхазараш леладераша социалистически яхье цаьха хьокхамаш. Юртсовето новкъостал даьд полевой станашка библиотекаш яхка а, депутатий а актива а новкъосталца баха чах парте XXI съезда а ССКП ЦК июньски Пленума а решенеех дIаххетабеш болх а бу.

Дика хьокхамаш да Курчалоевски юртсовета. Цунна чуйоагIача В. И. Ленина цIерагIча колхоза укх шера 320 бежан, 3150 коа тIара оалхазар хилийта аьнна план яр. ХIанз цун да 355 бежани 7239 коа тIара оалхазари. ТIеххоачашъяьй колхозо паччахьалкхенга шура, дулх, тха дохкара план а.

Дика йоакхо яьй юртсовето школа а хьехархой а эшачунца Iалашбеш. Школаннеи интернатаи 550 кубометр дахча а кийчдаьд, хьехархошта 5 квартира йолаш цIенош а даьд.

А. ИСАЕВ.

Дукха бераш долча ноаношта „Материнская слава“ яха орденаши „Медаль Материнства“ яха медалаши яларах дола

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума
УКАЗ

1944 шера 18 августе арадаьннача СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума цIерах:

г. Грозне гIолла:

II степена **«Материнская слава»** яха орден лойла.

8 бер даь, уж хьалкхедаьча ноаношта:

Хаджиева Нашена — Старопромысловски районерча цIен нанна.

III степена **«Материнская слава»** яха орден лойла 7 бер даь, уж хьалкхедаьча ноаношта:

Газимагомадова Iайнайна — Старопромысловски районерча цIен нанна.

Магамадова Хьамида Зулайна — Ленински районерча цIен нанна.

1-ча степена **«Медаль материнства»** яха медаль лойла 6 бер даь, уж хьалкхедаьча ноаношта.

Безгинова Матрена Павловнайна— Ленински районерча цIен нанна.

Габарова Iайнайна — Сталински районерча цIен нанна.

Вержбицкая Александра Никифоровнана — Старопромысловски районерча цIен нанна.

Закриева Вахийда Залпана — Старопромысловски районерча цIен нанна.

Карабугаева Фаиса Дудаловнайна — Сталински районерча цIен нанна.

Мусаева Зинайна — Сталински районерча цIен нанна.

Салтаханова ИсмаIалий Манжийна — Ленински районерча цIен нанна.

II-гIа степена **«Медаль материнства»** яха медаль лойла 5 бер даь, уж хьалкхедаьча ноаношта:

Алаева Дагман Аблаевнайна — Ленински районерча цIен нанна.

Барзукаева Гаде ПаьтIамата — Сталински районерча цIен нанна.

Бисултанова Амината — Ленински районерча цIен нанна.

Джабраилова Шурийна — Ленински районерча цIен нанна.

Дидигова Мусий Изийна — Ленински районерча цIен нанна.

Завгородная Тамара Семеновнайна — Старопромысловски районерча цIен нанна.

Ибаева Тамарена — Ленински районерча цIен нанна.

Озиева Орцхой Зарийна — Ленински районерча цIен нанна.

Сулейманова Бийсолта Эзмана — Старопрмысловски районерча цIен нанна.

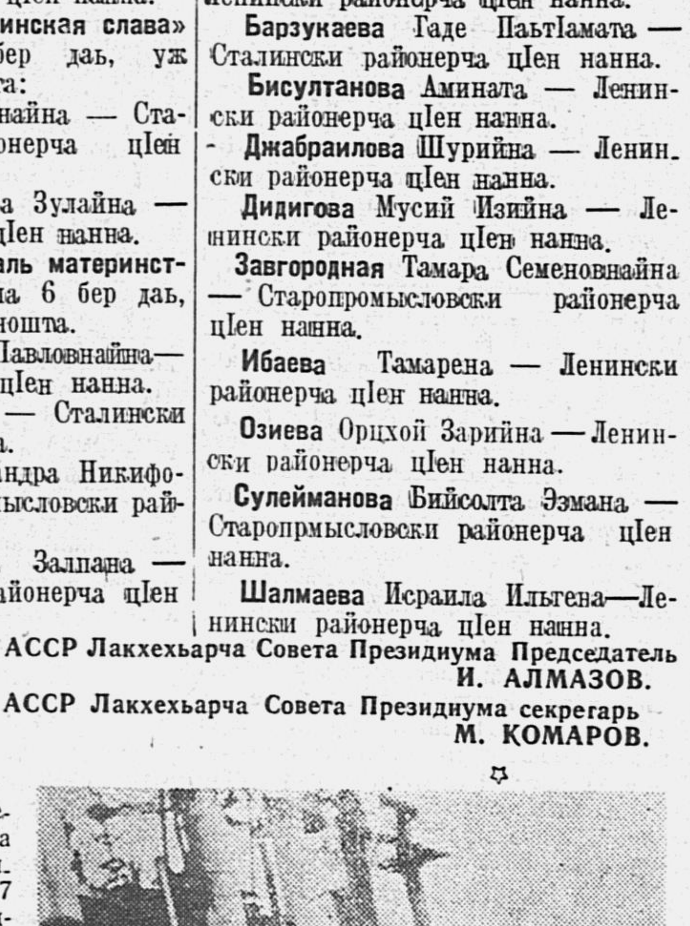
Шалмаева Исраила Ильтена—Ленински районерча цIен нанна.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. КОМАРОВ.

Грозненски химически заводе № 15 йола цех шеръеча хана дика къахьийгар № 7 йолча Московски монтажни трестерча В. С. Петровси А. Т. Анпиловси кулгалдеча слесарий - монтажникий бригадаша. Сиха а ханнахь а металлоконструкцештеи аппаратуранеи сборка а сварка а яь баьлар уж. Дукха ха йоацаш болх бе йолаеннай цар шеръяь цех.

Къаьстта чIоагIа къахьийгар кердача эстакаданна монтаж еча хана цу трестерча сварщика Пискунов Иван Степановича. Денна 160—175 процент кхоачашйора цо балха нормаш.

Сурта тIа: сварщик И. С. Пискунов.

П. Катакова сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Боккхача исторически лоархIамера гIулакх

Американцаша къоабалъю Н. С. Хрущевеи Д. Д. Эйзенхауэреи вIаши ергйола визиташ

ВАШИНГТОН, (ТАСС корр.) СССР-и США-и правительстваша СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев ВIашагIкхийттача Штаташкеи президент Д. Д. Эйзенхауэр Советски Союзеи гIоргхилара хьакъехьа лаьрхха яь, Москве а Вашингтоне а цхьатарра кепа теха араяьнна заявленеш американски столицерча ерригача общественносто чIоагIа раьза хинна тIаийцар. Американски радиоси телевиденеи «исторически керда хIама» лоархIаш йола уж заявленеш Вашингтонерча политически гIозараша, къаьстта конгрессо, шоай керттера уйла тIайохийташ дола дош а хинна дIаэттай. Цар дегаш гIоздаьхар шин паччахьалкхенна керте латтараш вIаши дIа-юха гIоргхилар тIехье дика йолаш а дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбергболаш а дола гIулакх лоархIаш йолча дуккхача американски общественноста.

Президента пресс-конференци чакх ма яьллинге а конгресса дуккхача членаша къаьстта заявленеш йир правительствашта керте латтараша вIаши ергйолча визитий хьакъехьа, Царех дуккхагIа йолча заявленеша доккха гIулакх лоархI цу визитех, США-неи СССР-аи юкъера гIулакхаш цо тоадергдоландаь.

Ассошиэйтед Пресс яхача агентствос хоам бу, «Президента Эйзенхауэра ше СССР-е гIоргволаш а премьер Н. С. Хрущев Америке воагIаргволаш а баь соцам конгресса членаша мадарра аьлча дика а лоархI, хIьата цхьабараш цо гIад а бигаб», яхаш.

Кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча сенатски комиссе председатела сенатора Фулбраита аьлар: «Уж тайпа яьча визиташа новкъостал дергда эрсий хьалхле лелаерашта США дикагIа кхетае а, хIьата американски лидерашта Советски Союз дикагIа кхетае а. Шеко яц, эрсашца хувцараш дара хьакъехьа вай яьча соглашенешца из визит тарлуш хилар, хIьата г-дин Хрущев вайцига воагIаргхилар аз мога а ду».

Сенатерча республикански лидер волча сенатора Дирксена а цу тайпара мога а йир хьал а лаьцар СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев США варах а президент Д. Д. Эйзенхауэр СССР-е варах а йола идея. Геттара бакъахьара гIулакх лаьрхIар Дирксена Н. С. Хрущев США веха а ше Советски Союзе ваха а аьнна Эйзенхауэра баьча соцамах. Цу визито дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдберг хиларах а сихдаь терзаш хьадеш доаххача дерригача мехкашта тIера хала Iазап цо дайдергхиларах а ше тешаш ва, аьлар Дирксена.

Хургйола визиташ чIоагIа могаеш къамаьл дир кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча сенатски комиссе член волча сенатора Мэнсфилда. Цо аьлар, президента баь соцам бизза хьаллоац аз аьнна, хургйолча визитий хьакъехьа шоашта хетачоа «МоллагIа тайпа даь а алхха партийни къамаьлаш» ца деш юхаозабалар конгресса членаш тIа а хьийхар.

Миссури яхача Штатагара демократически парте сенатор волча Саймингтона аьлар: «Шаккъе а визит бакъахьара я... Дукха дешаш къоастаде тарлу цига.» Сенатора Дж. Спаркмана «чIоагIа дика гIулакх да» аьлар шин мехкарча прательствашта керте латтараш дIа-юха гIоргхилар.

Н. С. Хрущев Америке а Д. Эйзенхауэр Советски Союзе а вар гIулакх могадеш къамаьлаш дир цу тайппара сенатора республиканца Кучела а, США конгресса викалий палате лидерий заместителаш болча Арендса а (республикански парти), Альберта а (демократически парти).

Сенате демократически парте лидер волча сенатора Линдон Джонстос (Техас яха штат) аьлар: «Укх дерригача дуненна а беркат даргдолаш гIулакх да из визит».

Конгрессе даь деррига къамаьлаш хьавIашагIа а теха, Юнайтед Пресс Интернейшнл яхача агентствос йоах «Конгресса берригача членаша тахан могадир президент Эйзенхауэреи Советски Союза премьер Хрущевси вIаший визиташ елга».

Iуйрийнна арадувлача Вашингтонерча газетий кхийнадац хургйолча визитий хьакъехьара хоам кепа теха арабаккха. Цхьабакъда, дийнахьа арадувлача газеташ тIа гуччахьара моттиг хетаьй цу хоама. «Хрущев тIаэца кийчлуш я США», аьнна доккхийча алапашца яздаь керта йоазув а долаш, арадаьннад тахан «Стар» яха вашингтонски газет. Массаза а Советски Союзаца переговораш яра духьала хиннача «Дейли ньюс» яхача вашингтонски газето дикагIа бIаргагургйолча моттиге кепа теха тахан араяьккхай Н. С. Хрущев США вар могадеш йола редакционни статья. Газето тешам лу, шин мехка юкъера кхохкам цу визито кIаьдбергхиларах.

США-н президента Д. Д. Эйзенхауэра пресс-конференци

ВАШИНГТОН, 3 августе. (ТАСС). Тахан ше къаьстта гулъяьча пресс-конференце президента Д. Д. Эйзенхауэра дIакхайкадир, укх шера сентябрь бетта ВIашагIкхийттача Штаташка СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев ше хьехар. Президента аьлар, СССР-а Министрий Совета Председатель вайцига ва раьза хиннав. Президента иштта хоам бир, СССР-а Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевс ше Советски Союзе хьехарах а цига ваха ше раьза хиларах а.

Президента Iойийшар СССР-а Министрий Совета Председателаи США-н президентаи юкъара визиташ вIаши йовзийташ йола заявлени.

Уйлаш вIаши йовзийта вIашагIкхетаргхиларах дувцаш, Эйзенхауэра аьлар, Советски Союзаи ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъе ша бича санна сайца лаьтта гIулакхаш доладалийта иштта дагадовларо новкъостал дергда. Цу визитий юкъарло йоацаш пачччахьалкхений эггара керте латтарий совещани ярца дувзаденна хIама дац, аьлар президента. Цхьабакъда иштта дагадовргхилар дIакхайкадаро Женеверча совещане кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий «дог ураоттадергда», аьлар цо, цу совещанел тIехьагIа пачччахьалкхений эггара керте латтарий совещани гулъе тешам болийташ царга толамаш дахийта.

Президента аьлар, визиташ хулаш дерригача малхбузерча дунен викал ше хиларах тарра къамаьлаш делаьрхIа а СССР-а Министрий Совета Прдеседателаца Н. С Хрущевца алхха ВIашагIкхийттача Штатий хьакъехьа къамаьлаш дергдолаш а ва ше. Цунца Эйзенхауэра аьлар, укх бетта юххе Малхбузерча мехкий правительствай керте латтарашца консультацеш е гIоргва ше СССР-е Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев США валехьа. СССР-а Министрий Председателаи США-н президентаи юкъе хургйолча визитий хьакъехьа консультацеш еш малхбузерча мехкий правительствай керте латтараша раьза болаш дийцар цу дешах, аьлар президента. Эйзенхауэра корреспонденташка аьлар, тахан Iурра ше иштта дIахайтад конгресса викалашка хургйолча визитий хьакъехьа дар, хьалхарча юхьа шоай оагIонахьара уж раьза а хилар.

Хаттараштa жопаш луш, Эйзенхауэра аьлар, вIашагIкхетара ханехи программехи лаьца довзаш долчул совгIа хIанз укх сахьата корреспонденташка хайта хаьдда хIама дац ший.

„Геттара дика хоам ба" йоах Лондоне

ЛОНДОН, 3 августе. (ТАСС). СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущеви США-н президент Д. Эйзенхауэри вIаши гIоргхиларах бола хоам чIоагIа раьза хинна тIаийцар Лондоне. Рейтер яхача агентства беча хоамах, Великобритане премьер-министра Г. Макмиллана цу хьакъехьа ер аьннад: «Президента Эйзенхауэраи господин Хрущевнеи юкъе визиташ хургья, аьнна баь хоам аз даькъал бувц. Со массаза а тешаш хиннав, Малхбоаленнеи Малхбузеннеи юкъера кхохкам вIашагIкхеташ переговораши къамаьлаши царца лоархIам боллаш мелбе йиш хургхиларах. Официальни вIашагIхетар а иштта лоархIам болаш да». Президент Эйзенхауэри Н. С. Хрущеви вIашагIкхетаргхиларан цар шоай къамаьлаш хургхиларан раьза а хинна, Г. Макмиллана аьлар: «Ер шу долалуш господинаца Хрущевца хинна къамаьлаш геттара пайдане хилар; со тешаш ва цу визиташа пачччахьалкхений эггара керте латтарий совещане переговораш еча правительствашта керте латтараш дикача дагара вIашагIкхета новкъостал дергхиларах».

Лейбористски парте лидер Хью Гэйтскелла а чIоагIа раьза хинна могадир дунен тIа эггара йоккхагIа йолча шин пачччахьалкхен хьалхле лелаераш вIашагIкхетаргхилар. «Из геттара дика кхаа ба»,— аьлар цо. Уж вIашагIкхетаро «Советски Союзаи Малхбузеннеи юкъе доттагIлен а дикача дагара а гIулакхаш хургдолаш юхь дIайолаергья».

Либеральни парте лидера Гриммонда а, Гэйтскелла санна могадеш, «геттара дика кхаа ба» яхаш йийцар хургйола уж визиташ.

ЯПОНИ. ХIанз дукха ха йоацаш Токио кхыча мехкашкара гIулакхий министерства цIеношта хьалхашка вIашагIкхийтар Японе бахаш бола корейцаш. Японе баха корейцаш цIабахийтара хьакхехьа хоадам баь йолча решене тIа кулг язде ца тугаш японски правительство Iера шоаш духьал хилар кхайкадир цар.

Сурта тIа: кхыча мехкашцарча гIулакхий министерства цIеношта хьалхашка.

Джапен Пресс агентства сурт.

Дика дIадоладаьд силос кийчъелга

Укх деношка дика дIаболабаьб «Октябра 40 шу» яхача совхоза Наьсара-Кертерча отделене хьажкIий силос Iалашгъяра болх. Доккхий толамаш доах укхаза къахьегамхоша.

31-ча июле силоса лаьрхIа хьажкIаш хьакха араяьннай Газгиреев Iалабика № 6 йолча тракторно-полеводчески бригадацара Цечоев Башира комбайн. Болх дIаболабаьча хьалхарча кхаь дийнахьа ший комбайнаца денна 6 гектарал совгIа хьажкIаш хьеккхай Башира, нормах 4 гектар мара ца йоагIача.

3-ча августа силоса хьажкIаш хьакха йолаеннай, Досхоев Iаддал-Хьамид болх беш вола, шоллагIа комбайн а. Шурий-товарни фермерча кIоагашка силос автомашинаш тIара Iойоассаеш а из ЮтоIаеш а хьинаре къахьегаш ба Муцольгова Фонаи Темерханов Iаьлеи. Цар шоай балха нормаш дуккха а тIехкхоачашъю. Хьалхарча кхаь дийнахьа 200-нел совгIа тонн силос лаьттах еллай укхаза. ДIахо йодача хана балха овсарле шозза лакхлургйолаш я.

Йол хьаккхара балхаш а дIахьош да отделене. Хьайбаша Iа доаккхаргдолча хьатIаззай 165 тонн аьла. Шоай тракторашца йол тIаувзаш болча трактористаша Жандигов Махьмадеи Кодзоев Биланеи, дийнахьа йола норма 50 тоннокилометр йолча, 120—140 тоннокилометр ю.

ДIахо йодача хана а ССКП ЦК ноябреи декабреи хургйолча Пленума сийна доккхий балха толамаш даха лаьрхIа ба Наьсар-Кертерча отделене доакъар Iалашдераш.

У. АБАДИЕВ.

Курорта шортта сомаши баьца дaараши хилийтара

Баьца даарийи сомийи бешамашка дика балхаш ду укх шера Сунженски районерча «Серноводск» яхача курортерча болхлоша. Цар къовсам лоаттабу семилетка хьалхарча шера дика хьийкъа баьца дaараши сомаши чуэцара тIехьа.

Цу курорта доалахь ши подсобни хозяйство я. Цига дIайийна курорте дарба дайта а салаIа а баьхкача наха кхачанна эшаш йола помидораш а, нарсаш а, кабуц а, кхыдола баьца дaараш а да. Укх сахьате подсобни хозяйствашка цу баьца дaарашта дика гIулакх ду шоайла яхье а баьнна къахьегача курорта болхлоша. Уж кхашка шозза олсар даь баьннаб. Массаза а балха нормаш тIехкхоачашъеш хьабоагIа М. Литовченко, А. Демченко. Иштта сомаши баьца дaараши чуэцача хьинаре къахьег Амаева Бикатуси Шамаева Калиматеи, иштта кхыбараша а.

Шоашта тIадилла гIулакх дика кхоачашдар бахьан долаш курорта шера кхоачам хиллал сомаши баьца дaараши хулийт цар.

Я. КАГИРОВ.

Дика чакхдаьлар концерт

ВIалла ца хиннача тайпара дукха нах вIашагIкхийттабар Наьсарен районерча ТIой-Юртарча культура ЦIагIа 1-ча августа, сайран 8 сахьат даьлча. Укхаза бар концерт дала баьхка Островски цIерахча Ленинградски театральни института Нохч-ГIалгIай студера студенташ. ЧIоагIа дог гIоздаьлар клубе хиннарий концерта программа хьаювца а артисташ хьабовзийта а эггара хьалха сцена тIа ваьнна Дакиев Махьмад бIаргавайча. Программа юкъе дар дукхача къамий дукха иллеш, стихаш, халхараш, пьесаш. Концертага хьийжараштa дукха дезаделар Хамидова язъянь «Махсолта» яха эсала кулгалхой бегбоаха пьеса, Минкаиловас даьккха «ХIана везавелар сона хьо, дукхавезар» яха эрсий халкъа илли, Р. Хакишева даьккха «Господин 420» яхача кинофильма тIара илли, иштта кхыдараш.

Концерте дика дакъалаьцар Нохч-ГIалгIай халхар даьча, Дудаев Мусаи Паскаеваи, Хакишеви Исаеваи юкъе хиннача халхархой группа.

Концерт оттадаьча къонача артисташта - студенташта доккха баркал аьлар вIашагIкхийттараша.

М. МУРЗАБЕКОВ, ТIой-Юртарча библиотека заведующи.

260-нел совгIа рационализатор

Производство дегIайоалаяра а къахьегама овсарле лакхъяра а чIоагIа новкъостал ду, шоашта юкъе дикагIа бола 260-нел совгIа, болхлойи, инженераши, техникаши болча, «Красный молот» яхача заводерча рационализатораши изобретателаши.

Завода кюа дикагIа бола рационализатораш коллектива дIабовзийтара духьа, хьалтеха доахк доккхий портреташ, царца да № 14 йолча цеха начальника заместитела А. А. Коноплева, № 6 йолча цеха травильщица Е. Ф. Китаевай, № 4 йолча цеха начальника заместитела И. М. Волова, № 3 йолча цеха слесара В. И. Абрамова, № 7 йолча цеха слесара Н. П. Хирнова, иштта кхыбарий а портреташ.

Я. ХАЗБУЛАТОВ.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ГIУЛАКХАШ

НИЗАЦА А ДОАЦАШ, ХЬАЬКЪАЛЦА

— Дерригача дунен тIарча хьала Iалаьмате боккха лоархIам болаш да Советски Союзаи Америка ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъера гIулакхаш. Вай мохки США-и — дунен тIа эггара низ болашагIа йола ши держава я. Нагахьа санна вожаш мехкаш вIашагIа летача уж-м вIашагIа а къоасталургдар. Цхьабакъда Америкаи вай мехкаи юкъе тIом хьойя, из цхьаь цхьан кхыча мехкага соцабулаpгбац. Цо Iалаьмате йоккха моттиг хIалакьергья. Цудухьа берригa низ тIабахийта беза юкъе латта къовсамаш тIом боацаш къоастадара; дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара; тайп-тайпара общественно-политически системаш йолча пачччахьалкхенаша машарца цхьана къахьегара.

Новкъоста Н. С. Хрущевс Днепропетровски машиностроительни завода къахьегамхой митинге 28 июле ше къамаьл деш аьннача цу дешашца хоадам боллаш маIан даьд советско-американски гIулакхаш тоадара йолча проблема лоархIама. Из къоастадаро дIоагIа лургдар дерригача дунен халкъашта юкъера хьалаш тоадара а машара гIулакх тешшаме чIоагIдара а.

Цхьабакъда дIа ца аьлча далац, тIом сецача денз хьайолча хана советско - американски гIулакхаш тешам байна хиларцеи кхохкам чIоагIбенна хиларцеи белгалдоалаш хилар. Из — тIом сецачул тIехьагIа «низа позицера» яхача политика наькъ тIа, «шийлача тIема» наькъ тIа эттача ВIашагIкхийттача Штатий доал деча гIозараша хьийгача къих баьнна пайда ба.

Юххьанца «низа политика» керттера герз дар атомни герза доал шийга да яхаш США-с деррига дуне унзардоахилга. Из доал дежачул тIехьагIа, Советски Союзаи вокх социалистически лагера мехкаштей гонахьа [illegible] базаш [illegible] американски кулгалхой. ДIадаьхна [illegible]

шовзткъа совгIа болча мехка базаш я США. ВIашагIкхийттача Штатий алхха стратегически авиаце хIанзале а я эггара тIехьа араяьннача техникаца кийчъяь яьнна е кийчъеш латташ йола 102 база. «Ньюсуик» яхача журнало баьча хоамах доазол арахьарча американски тIема базашка ва лаьттанцарча эскарех 450 эзар салтеи эпсари, фецарча тIема низех 265 эзар салтеи эпсари, тIема форда флотацара 370 эзар моряки Шера уж эскараш Iалашдарга ши миллиард доллар совгIа ахча дIадода. Уж дIаоттадаь керттера моттигаш я Канада, Аляска, Англи, Малхбузехьара Германи, Итали, Испани, Греци, Турци, Иран, Япони, Филиппинаш, вешта аьлча уж латт СССР-аи вокх социалистически мехкаштеи гонахьа. Американски кепа йоазон тIа каст-каста яздий корадоагIа, масса минута е масса сахьата кхоачалургва царех цхьан базера Советски Союза стратегически пунктага яхаш доккхала деш дола къамаьлаш.

Эггара тIехьа арадаьнна хIанзара, шийла толашагIа дар кхы цхьаькхане хьаданза дола ракетни герз вай мехка хьадаро лоархIам боабир кхыча мехкашкарча американски тIема базай. Цхьабакъда, машара гIулакха цIенахштта кхерам-м хIанз а ба царгахьара, тIеххьарча хана цу базашкара шоай эскараш США-с ракетно-ядерни герзаца кийчде доладаь хиларах хIьатавета а.

Советско - американски гIулакхаш телхадеш дола керттера бахьан да СССР-а гоннахьа американски базаш хилар. Дика кхетадеш да, шин пачччахьалкхенах цхьанне вокханна духьала тIом болабар духьа цунна гонахьа бIаьш тIема базаш хьалъеш хилча, царна юкъера гIулакхаш меттахьа хила йиш йоацилга.

— Тайп - тайпарча мехкашкара ши салте вIаши духьал латташ хилла, — яхаз Н. С. Хрущевс Днепропетровске, — [illegible]

хулийт из? Ужжамо хатараш хургдоацаш лелайдича бакъахьа да гIулакх, кхыча мехкара тIема базаш дIаяьхача а цигара эскараш шоай доазонел юха чухьнахьа даьхача а дикагIа да.

Пачччахьалкхенаша машарца цхьана къахегара принципашта тешаме а советско-американски гIулакхаш тоадар массане а юкъарча машара гIулакха боккха лоархIам болга ховш а йолча Советски правительствос тIеххьарча шерашка кIезига къахьийгадац уж гIулакхаш тоаде гIерташ. 1956 шера январь бетта вай правительствос предложени елар США правительствога 20 шера доттагIал леладеи цхьана къахьегеи договор е вай; аьнна. Шеко яц; из тайпа договор дунен халкъашта юкъера тешам чIоагIбара боккхача лоархIаме хургхилар а «шийла тIом» дIабаккхара цо гIо-новкъостал дергхилар а. Советско-американски гIулакхий хьакъехьа цхьайола лоархIаме проблемаш яр Н. С. Хрущевс США президентага Эйзенхауэрга соахка 2-гIча июне ше яхьийтача послане тIа йийцараш. Масала, цига хаьдда оттадаьдар, советско-американски гIулакхаш тоадара тIабода никъ хьабелларгболаш дола вай шин пачччахьалкхенна юкъера экономически бувзамаш юхаметтаоттадара а чIоагIдара а хьакъехьара дош.

Юххера а, Советски правительствос чот-са яь варгвоацаш дукха предложенеш тийннай США правительствога наьха мехкашкара шоай тIема базаш дIаяхарах дола керттера дош къоастаде, яхаш. Доазол дехьа мел йола ший тIема базаш дIаяхарца а ший тIема низаш тоъал кIезигдарца а хьокхам белар Советски Союзо.

Американски доал деча гIозараша тIеххьарча хана советско-американски гIулакхаш тоаданза дарг ца хилар кхетадаьчох тара да. СССР-аи США-неи юкъера тешам чIоагIбелга, [illegible]

Вашингтонера дуккха а цIи хезза бола пачччахьалкхен деятелаш. США вице-президента Р. Никсона Советски Союзе ше къамаьлаш деш дуккхаза а яьхад американцашта вайцара машар а беза США-неи СССР-аи юкъе дов иккхача унзара тIом хургхилар шоаш кхета а ду яхаш. Хьашт доацар да уж дика дешаш гIулакхашца бакъдеш ца хилар. Керттера советско - американски проблемаш хIанз а фега хьувз. Лакхехьа йийца доттагIлеи экономически бувзамаш чIоагIдареи хьакъехьа договор е аьнна еннача советски предложенешта отказ ду американски Iаьдало. СССР-а гонахьа хьалхагIа хиннача тайпара йолаш а кхыметтел совъювлаш а я американски базаш.

Нагахьа санна СССР-ца машари доттагIали хилар деза шоашта яхаш американски деятелаша деш дола къамаьлаш цIенача дег тIара дале, эггара хьалха кхыча мехкашкара американски тIема базаш дIайохилга а деш, уж керттера проблемаш къоастае ха кхьчай.

Советско - американски гIулакхаш — дунен халкъашта юкъера гIулакхаш къоастадара эггара лоархIам болашагIа дарех да. ДIаяхача замо къьгга хьахьекхад низа позицегара уж тоаде йиш ца хилар. Машара йола догдоахийла йохаяр мара хIама дергдац цар. Советски правительствос санна хьаькъалца уйла е еза советско-американски гIулакхий. Из эггара нийсагIа бола никъ ба.

ЕР КЛАССОВИ МАШАР А БОАЦАШ, КЛАССОВИ ТIОМ БА

ТIеххьарча шерашка американски Iаьдала керттерча наькъех никъ ба къахьегамаи капиталаи юкъера гIулакхаш морх йоацаш а, хIьата хулаш йола забастовкаши кхыдола довнаши — паргIатача экономически система болх «эргабалар мара доацаш а» бола «классови машара» мохк ба, яхаш США кхайкаелга. Июнь бетта пресс-конференце ше къамаьл деш президента Эйзенхауэра аьлар, классови къовсама лоархIамах йола Маркса теори США-на мегаш а яц «американски теорена» духьала а я аьнна.

Цхьабакъда американски вахаро хьахьокх американски пропагандисташа дувцараш харц хилар. «Американски вахара» га доахаш бараш цу вахаро ше харц бу дуккхаза а.

Мадарра аьлча, укх шера хьалхарча бIаргчача ах шера классашта юкъера къовсам дукхагIа чIоагIбенна хилар гучадаьлар США. Забастовкаш еш бола нах дуккха а дукхагIа а хилар. Укх шера юххьанцарча биъ бетта США хинна забастовкаш бахьан долаш 7 миллион совгIа балха ди дайнад, вешта аьлча соахка цу ханна дайна хинначунга хьежача шоззеи ахаззеи дукхагIа.

Ер шу хьадоладелча денз цхьа кIира дахадац забастовкаш ца хулаш. Январь бетта забастовкаш йир автомобильни заводашкарча болхлоша, мехка къулбехьарча текстильщикаша, юртбоахамерча болхлоша. Цул тIехьагIа забастовкай боламо чулаьцар Гаьннарча Малхбузера болхлой; Къилбаседехьа текстильщикаш. Апрель бетта забастовкаш йир химически хьамча хIамаш ечеи промышленностерча болхлоша, «Юнайтед стейтс раббер», «Фейрстон Тайр энз раббер», «Гудрич» яхача компаней заводашкарча болхлоша. Болат лоаладеча промышленносте дорха классови къовсам болабарца белгалдаьлар ахка. 15 июле 500 эзар металлургера болхлой юкъе а болаш йоккха, тIом сецача денз ялхлагIа йола забастовка хилар. Доккхий довнаш даргдолаш да алюмини доаккхача промышленносте а. Шоай бокъонаш бахьан долаш къовсам болабе кийчбенна ба машиннаькъахой.

Фуд американски болхлоша дIадехар? Эггара хьалхагIа цар дIадехар да алапеш лакхделг;а социальни Iалашон система тоаелга . Масала, металлургаша къовсам лоаттабу хIара сахьата баьча балхах шоашта 15 цент дукхагIа ахча далийтар духьа, товарашта маьхаш лакхдаларга хьежжа алапеш а тIакхеташ йола «лувжа шкала» юха йолаяр духьа: Американски пропагандисташа йоах, хIара американца бокъо я ший алапи лакхдайта, ше раьза воацача алапех болхлочунга болх байта бокъо яц цхьанне а, из бокъо законах а правительствос а оттаяь я.

ГIулакхага диллача мишта кхоачашъю из бокъо? Предприятей даьша цхьаккха дича а къахьегамхоша яхар де тигац: Массехк кIира доаккх забастовкаша ца соцаш, хIьата цкъаза (масала, текстильщиккий яр санна йолчо) бетташ а доах; цхьабакъда предприятей даьша шоаш аьнна чутIара бала тигац. Цар га доах забастовщикашта духьаларча къовсама полиции бIунаши ухийтача правительствоси моттигерча Iаьдалашеи. «ХьаьргIа» бола болхлой Iаьдалга гIолла дIабоах; фабрикайи заводийи коа наIарел аракховс. Цар кхы а сов боах вешта а Iалаьмате дукха бола бе болх боаца болхлой.

Иштта я «экономически паргIата система». ХIанз, йоах кепайоазоно, керда законодательство кийчъеш латт США: цо бокъо лу предприятей даьшта профсоюзаш шоай доала кIал оттае.

Классови машар бац ВIашагIкхийттача Штаташка. Бикъбенна классови къовсам латт цига. Белгалдоалаш да, кхыметтел «классови машарах» хьакъехьара тезис шерра дIакхайкадеш хиннача кепа йоазон органаша шоаш, тIеххьарча хана; бакъдарех ца йоалаш, гIулакхага диллача капиталистически Америка— классашта юкъе къиза дов лоаттош бола мохк хилара мукIарло де дезаш хилар. «Юнайтед Стейтс нью энд Уорлд рипорт» яхача хIара кIиранна арадувлача журнало 15 июле яздора: «Предприятей даьштеи болхлоштеи юкъера вIашдухьаленаш кхы тIа а чIоагIлуш хиларах керда хоамаш кхаьчад. Ца соцаш ха дукхагIа йоаккх забастовкаша, довнаш къестаде халагIа да. Предприятей даьй гIулакхаш хьалхарчул дикагIа да, хIьата болхлоша яхар де дага болаш а бац». Укх дешашца йистедоал журнал: «Хадарг боаца тIом ба из». Американски журнала аьннача цу дешаша бокъонца харц даций США — къахьегамаи капиталаи юкъера гIулакхаш тоаденна латташ мохк ба яхаш дувца хабараш?

В. ЗАГЛАДИН.

Шекарах мажаргаш хул

Наьсарен райПО тIеххьарча хана юрташкарча тикашка дохка доладаьд дуккха, боарамал тIех, тIоадал йоалла шекар.

18-ча июле Грознера денача 3,5 тонн шекара качественни удостоверене тIа еррал тIоадал я аьнна, процент белгалдаьккха хиннадац. Бе деллача мажаргаш а хулаш, тIаьда доллашехьа а тикашка дохка а дехкад, хIьата юхедисар дохкаш а да шекар.

Цу тайпара шекар дохка бокъо йоацилта хацар-хьогI райПО кулгалхошта, аьнна хеталу, шекар бIаргадайначарна.

Цу тайпара товар базера хьаэца а, е хьаийцачул тIехьагIа биззача маьхах дохка йиш йий а ха декхарийла-м бар райПО кулгалхой.

Р. БУЛАТОВ.

Боприевай балха говзалах

Дукха ха йоацаш республикански книжни издательствос арахийцад Боприевай балха опыт ювцаш дола, «Мишта хьалкхею аз хьажкIаш» яха брошюра.

Ший брошюра оагIон тIа хьалхе лелаеча звеньеваяс дувц шеи Урус-Мартановски районерча «Горец» яхача совхоза комсомольски-кагирхой звеноси хьажкIаш мишта кхею.

Брошюра тIехьарча оагIонаш тIа яздаьд Урус-Мартановски районерча хьажкIаш лелаераша тIаийца социалистически декхараш. Хоза, сурташца кийчдаь да юрта боахама болхлошта арахийца керда брошюра.

Ю. ОЛЬГИН.

Радиопередачай программа

6-ча августе: 7.20 — «Гипертонически лазар хинначоа ду физкультурни дарба»—беседа (эрсий меттала); 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.45 — «Сердало» газета обзор; 9.00 — Музыкальни моаршалий концерт; 17.00 — «Культура университет радио чу гIолла» (эрсий меттала); 17.20 — «Цхьа барт бола коллектив» — передача (гIалгIай меттала); 17.35 — Нохч-ГIалгIай ладувгIача ашарий концерт; 18.00 — «ССКП ЦК Пленума наькъа долхаш» — передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Дикача кхачанца Iалашо ергья» — передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохч-гIалгIай метташка).

7-ча августе: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.45— Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (гIалгIай меттала); 9.00 — Исаеваси, Дацаговси, Мандиевси дакъа лоацаш концерт; 17.00—«СССР-а халкъий спартакиада накъа долхаш» — передача (эрсий меттала); 17.20— «Семилетка хьалхарча шера план тIеххкхоачашъярадухьа» — передача (гIалгIай меттала); 17.35 — «Октябрга бода никъ» яхача колхоза хьайбаш леладерхой заявкех концерт; 18.00 — Пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Газеташ дешарца беш бола политически болх эггара лоархIамегIа ба» — передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

8-ча августе: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — Пионераштеи школьникаштеи передача (нохчий меттала); 8.45 — «Iилмо валарца лоаттабу къовсам»— беседа (гIалгIай меттала); 9.00 — Художественни самодеятельноста дакъа лацархочун Походнева Любай концерт; 17.00 — «Строители Денна хетаяь» — передача (эрсий меттала); 17.20 — «Къилбаседа Кавказерча республикай писателий творчество» — передача (гIалгIай меттала); 17.35 — Халхара ашарий концерт; 18.00 — «Писателаша шоай герояш бувц» — литературни передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — Кхалнаьха журнал (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре.

Йоккха зал **«ДикагIа вола зIамига саг».**

Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Иштта волавеннавар Маяковский».**

Долалу: 8.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30; 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2—**«Ворда пхелагIа йола чарх».**

Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3—**«Иштта волавеннавар Маяковский».**

Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре.

«Шу миссел бIаьха никъ».

Долалу: 9, 12, 3, 6, 9.

«ВIалла а йовш йоаца цIи».

Долалу: 8, 9.45.

Городе Грозне, Сталински районе, корпус 24, квартира 4 яхаш йолча гражданка **Вернигора** Раиса Ивановнас суде деннад г. Грозне, Дзержински улицах 14 кв. 8 вахаш волча **Вернигора** Владимир Петровичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцарга г. Грозне, Ленински района 3 участка халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23 ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктохкама секретара — 2-25-72; корректорске — 2-30-91; партийни вахарен экономикан отделий — 2-25-72;

СФ01799 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типографи, Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Заказ № 4609